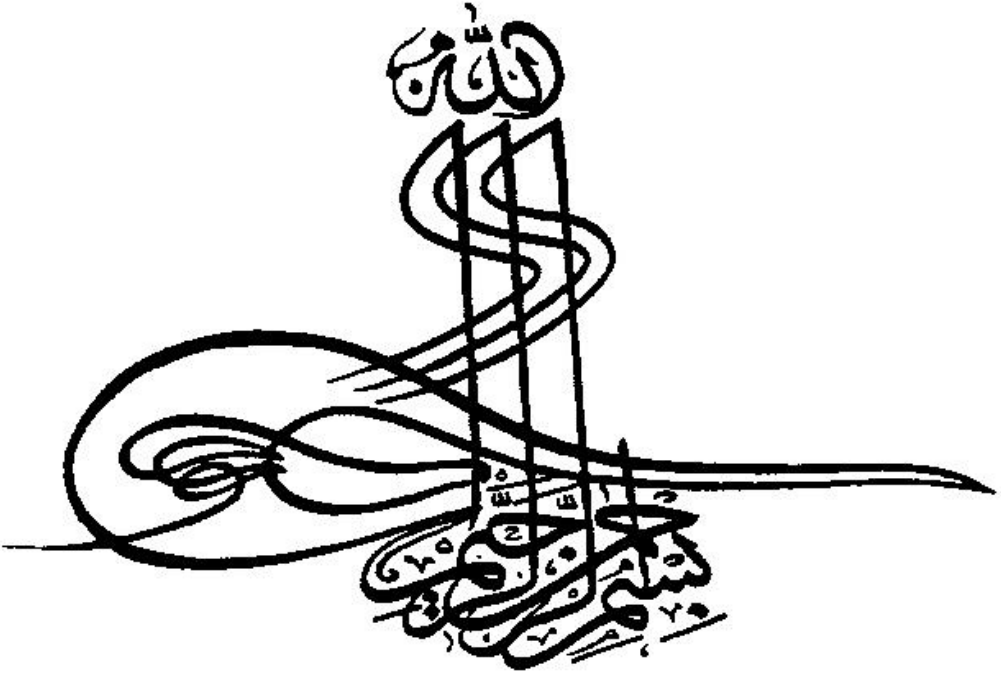

خدمات سلامت سطح اول

ویژه استفاده در شهر، حاشیه شهر و مناطق روستایی

پاییز ۱۳۹۳

فهرست مطالب

مقدمه:	۱
بسته خدمات سلامت سطح اول	۲
۱. ترکیب اعضای تیم سلامت	۴
۲. الزامات بسته خدمت	۴
۳. ارجاع	۵
۴. گروه هدف	۶
۵. خدمات و مراقبتها در سطح اول	۷
الف- مدیریت سلامت	۷
ب- آموزش و ارتقای سلامت (پیوست یک)	۸
ج- مراقبت از جامعه تحت پوشش	۸
مراقبتهای ادغام یافته سلامت کودکان (پیوست ۲)	۸
مراقبتهای ادغام یافته سلامت نوجوانان (گروه سنی ۶ تا ۱۸ سال) (پیوست ۳)	۱۱
مراقبتهای ادغام یافته سلامت جوانان (گروه سنی ۱۹ تا ۲۹ سال) (پیوست ۴)	۱۲
مراقبتهای ادغام یافته سلامت میانسالان (گروه سنی ۳۰ تا ۵۹ سال) (پیوست ۶)	۱۳
مراقبتهای ادغام یافته سلامت سالمندان (گروه سنی ۶۰ سال و بالاتر) (پیوست ۷)	۱۴
مراقبتهای ادغام یافته سلامت مادران باردار (پیوست ۸)	۱۵
مراقبت و درمان بیماریهای واگیر اولویت‌دار و شایع در منطقه (پیوست ۹)	۱۷
سلامت محیط و کار (پیوستهای ۱۰ و ۱۱)	۱۸
د- پذیرش موارد ارجاعی و ارائه پس‌خوراند مناسب	۱۹
ه- درمان اولیه و تدبیر فوریتهای (ویژه مناطق روستایی و شهرهای زیر ۲۰ هزار نفر)	۲۰
و- ارجاع مناسب و به موقع، پیگیری موارد ارجاع شده به سطح بالاتر و دریافت پس‌خوراند از سطح بالاتر و انجام اقدامات مورد نیاز بر اساس پس‌خوراند	۲۱
ز- ارزیابی خطر و ظرفیت پاسخ واحدهای ارائه خدمات در مواقع بحران و مشارکت در نظام مراقبت بلایا	۲۱
ح- ارزیابی امنیت غذایی در جمعیت تحت پوشش و اجرای برنامه‌های توانمندسازی مردم بر اساس ظرفیت‌های محلی	۲۱

- ط- ثبت و گزارش‌دهی صحیح، دقیق و به هنگام بر اساس فرم‌ها، دستورالعمل‌ها و تکالیف محوله..... ۲۲
- پیوست‌ها..... ۲۳
- پیوست یک: شرح وظایف کارشناس مراقب سلامت در زمینه آموزش سلامت..... ۲۳
- پیوست ۲: شرح خدمات ارائه شده توسط اعضای تیم سلامت در حیطه مراقبت کودکان زیر ۸ سال..... ۲۵
- پیوست ۳: شرح خدمات ارائه شده توسط اعضای تیم سلامت در حیطه مراقبت گروه سنی ۶ تا ۱۸ سال..... ۲۹
- پیوست ۴: شرح خدمات ارائه شده توسط اعضای تیم سلامت در حیطه مراقبت گروه سنی ۱۹ تا ۲۹ سال..... ۳۲
- پیوست ۵: خدمات سلامت باروری و فرزندآوری..... ۳۴
- پیوست ۶: شرح خدمات ارائه شده توسط اعضای تیم سلامت در حیطه مراقبت گروه سنی ۳۰ تا ۵۹ سال..... ۳۶
- پیوست ۷: شرح خدمات ارائه شده توسط اعضای تیم سلامت در حیطه مراقبت گروه سنی ۶۰ سال و بالاتر..... ۴۱
- پیوست ۹: شرح وظایف کارکنان در برخورد با موارد مراجعه کننده مشکوک به بیماری‌های عفونی و واگیردار..... ۴۸
- پیوست ۱۰: خدمات سلامت محیط سکونت و محیط‌های اجتماعی..... ۴۹
- پیوست ۱۱: خدمات بهداشت حرفه‌ای..... ۷۴
- پیوست ۱۲: شرح وظایف کارشناس تغذیه در تیم سلامت..... ۸۰
- پیوست ۱۳: شرح وظایف کارشناس سلامت روان در تیم سلامت..... ۸۱

مقدمه:

هر انسانی که متولد می شود بالقوه امکان ۸۵ سال عمر مفید را دارد ولی این عمر مفید در جوامع و کشورهای مختلف متفاوت است و در درون کشور ها هم تفاوت چشمگیری وجود دارد که ریشه آن در مسائل اقتصادی، اجتماعی است. ۷۵ درصد عوامل اثرگذار بر سلامت مربوط به عوامل اقتصادی و اجتماعی و محیطی است و ۲۵ درصد آنها مربوط به عوامل بیومدیكال است.

در حوزه بیومدیكال دسترسی و بهره مندی از خدمات با کیفیت مناسب و در حوزه اجتماعی حمایت مالی از مصرف کنندگان خدمت به ویژه نیازمندان و فقرا جزو اهداف عدالت در سلامت است. دسترسی به خدمات باید آسان، بصورت تیمی، ادغام یافته با استفاده از تکنولوژی مناسب و برای تمام گروه های سنی و جنسی و مستمر و پیوسته باشد و باید حاکمیت نظام سلامت اطمینان پیدا کند که همه مردم دسترسی در نزدیکترین محل زندگی شان به خدمت مورد نیازشان را دارند و از آن بهره مند می شوند و حفاظت مالی از آنان بعمل می آید.

برنامه تحول سلامت از زمان حضور جناب آقای دکتر هاشمی وزیر محترم بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در این وزارت آغاز و یکی از اولویت های کاری خود را تحقق موضوع فوق اعلام کرده است. یکی از موارد این موضوع ساختار مناسب و مورد دیگر بسته خدمت است. در مجموعه ای که در دست شما است بسته خدمت و شرح آن بسته بر حسب وظیفه کسانی که این خدمات را باید برای گروه های سنی ارائه کنند پیش بینی شده است. این بسته تدوین شده حاصل کار و تلاش مجموعه مدیران و کارشناسان ستادی حوزه بهداشت مدیران و کارشناسان محیطی استانها و برای ارائه خدمت در شهر و روستا است. امیدوارم با تلاش همکاران ستادی و محیطی کاستیهای این مجموعه برطرف و بر غنای علمی و اجرایی آن افزوده شود. جا دارد از تلاش و کوشش تهیه کنندگان این مجموعه تقدیر و تشکر نموده و چون تعداد افرادی که در تدوین این مجموعه مشارکت داشته اند زیاد است از نام بردن آنان پرهیز کردم ولی جا دارد از تلاش خانم دکتر جعفری و جناب آقای دکتر کلانتری که تدوین این مجموعه را مدیریت کردند تشکر ویژه نمایم. امیدوارم در تداوم کار پوشش همگانی سلامت برای کل جمعیت در موقعیت جغرافیایی در غالب برنامه پزشک خانواده تحقق یابد. در مدخل ورودی مردم به این ساختار مسئولیت پاسخگویی تماس اول کمافی السابق در روستا بهورز ولی در شهرها کاردان و یا کارشناس سلامت خانواده با محوریت پزشک عمومی مستقر در واحدها در ساختار جدید تعریف شده است. خدمات ارتقاء سلامت، پیشگیری، درمان، توانبخشی و تسکینی بصورت ادغام یافته با کار تیمی در قالب شبکه جامع و همگانی سلامت با ریاست و مسئولیت رئیس شبکه بهداشتی درمانی در شهرستان برای تمام مردم ایران در تمام کشور پیش بینی شده است که به تدریج استقرار خواهد یافت و کارت سلامت ایرانیان برای مردم صادر خواهد شد. امیدوارم در این رهگذر شاهد کاهش مرگ نابهنگام مردم، کاهش ابتلاء به بیماریها و جلوگیری از عوامل خطر و ارتقاء سلامت، بهبود کیفیت و سبک زندگی، رضایت و خشنودی از زندگی و افزایش امید زندگی، سالم و عاری از معلولیت و ناتوانی در حد ۸۵ سال باشیم.

انشاء ...

دکتر علی اکبر سیاری

معاون بهداشت

بسته خدمات سلامت سطح اول

ارائه خدمات و مراقبتهای سلامتی اولیه باید در قالب بسته خدمات پایه سلامت طراحی شود. هدف از طراحی بسته خدمات ضروری، بهبود سلامت عمومی مردم، طراحی دوباره و منطقی سیستم مراقبت سلامتی، ایجاد مسئولیت پذیری شخصی، کاهش هزینه‌های عمومی مراقبت سلامت، داشتن نوآوری، ایجاد ایمنی جامعه و حمایت اجتماعی، قابل تهیه بودن، انعکاس ارزشهای سازمانی و مبتنی بر شواهد بودن می‌باشد.

بسته خدمات پایه سلامت مجموعه‌ای از خدمات اساسی و اولویت‌دار است و دارای ویژگیهایی مانند:

- ✓ مجموعه محدودی از تمام مداخلات مراقبت سلامت است که در تدوین آن شرایط اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی مردم در نظر گرفته شده است.
- ✓ از یک فرایند اولویت‌بندی برای انتخاب مداخلات استفاده شده است تا به اهداف فنی و یا اجتماعی خاص دست پیدا کند.
- ✓ مداخلات در داخل بسته، مستقل از یکدیگر نیستند و بسیاری از آنها اختصاصاً برای تکمیل یا تقویت یکدیگر انتخاب شده‌اند.

بسته خدمات سلامت چیزی فراتر از یک فهرست ساده از مداخلات است. در اصل، بسته خدمات باید به گونه‌ای ساختار بندی شود که درون‌داده‌های منفرد بتوانند یکدیگر را تکمیل کنند و مجموع حاصل، بزرگتر از جمع تک تک اجزا باشد. از نظر علمی، این نکته به معنی آن است که بسته خدمات صرفاً جمع کردن سیاست‌های خدمات در کنار یکدیگر نیست. اینکه چه خدماتی باید با همدیگر ارایه شوند و چه درون‌داده‌های دیگری نیز در کنار مداخلات اصلی سلامت نیاز خواهند بود، قابل تأمل است.

بسته خدمات سلامت، ماهیتاً محدود خواهد بود. طبق تعریف، این بسته نه می‌تواند شامل همه چیز باشد و نه اینگونه خواهد بود. فرایند اولویت‌بندی به تعیین مهمترین خدمات کمک خواهد کرد. ممکن است خدمات بسیار بیشتری از این بسته حذف شوند تا اینکه به آن اضافه شوند. البته با استفاده از روش‌های مختلف اولویت‌بندی می‌توانیم اطمینان حاصل کنیم خدماتی که در بسته گنجانده می‌شوند، آنهایی هستند که بیشترین ارزش را دارند.

در تهیه مجموعه حاضر که بازنگری شده مجموعه‌های پیش از این است، تلاش شده است مهمترین مشکلات سلامت حال حاضر در جامعه مورد هدف قرار گیرد. از طرفی به منظور ارائه خدمات به صورت ادغام یافته، تلاش شده است مجموعه خدمات مورد نیاز افراد در قالب خدمات جاری در یک مجموعه قرار گیرد. به عبارت دیگر خدماتی که فهرست شده است در درجه اول با جنبه پیشگیری و مراقبت فعال داشته و در ادامه در صورتی که مشکلاتی در افراد مورد مراقبت کشف شد، مورد مراقبت خاص قرار خواهد گرفت.

مجموعه حاضر، با هدف وجود یک راهنمای سریع برای استفاده اعضای تیم سلامت در ارائه مراقبت‌های جاری تهیه شده است. این مجموعه بدون منابعی که در پیوستها به آنها اشاره شده است کارایی لازم را نخواهد داشت و ضروری است علاوه بر این مستند، مجموعه‌های «مراقبت‌های جامع سلامت ...» که به تفصیل به مراقبت‌های جاری پرداخته و نیز راهنماها و دستورالعمل‌های اختصاصی بیماریها و حالت‌های خاص (مانند مجموعه مراقبت دیابت) در دسترس ارائه کنندگان خدمت قرار داشته باشد.

بدیهی است این مجموعه با حالت ایده‌ال فاصله داشته و نیز نیازمند بازنگری مکرر می‌باشد، علاوه بر اینکه برای مناطق شهر و حاشیه شهر نیازمند پیوست‌های دیگری نیز هست.

۱. ترکیب اعضای تیم سلامت

- بهورز در روستا
- کارشناس مراقب سلامت خانواده شامل کاردانها (مشمول بر کاردان بهداشت خانواده، ماما، کاردان بهداشت محیط، کاردان مبارزه با بیماریها و...) یا کارشناسها (بهداشت عمومی، ماما) در شهر
- کارشناس تغذیه
- کارشناس سلامت روان
- کاردان / کارشناس بهداشت محیط
- کاردان / کارشناس بهداشت حرفه‌ای
- پزشک

۲. الزامات بسته خدمت

- راهبرد بسته خدمات سلامت
 - اولویت پیشگیری بر درمان و درمان سرپایی بر بستری
 - ارائه خدمات ادغام یافته با رعایت سطح بندی خدمات (عدم ارائه خدمات تکراری در سطوح مختلف)
- رویکرد بسته خدمت: ارتقای سلامت، آموزش، پیشگیری اولیه، مراقبت فعال، بیماریابی، غربالگری و تشخیص به موقع، درمان سرپایی سطح اول، ارجاع (با تکمیل دقیق فرم ارجاع بر اساس اندیکاسیون تعیین شده در راهنماهای بالینی و پروتکل‌های مراقبتی وزارت بهداشت)، دریافت پس‌خوراند (با رویت فرم پس-خوراند به دقت تکمیل شده توسط سطوح بالاتر) و انجام اقدامات مورد نیاز بر اساس پس‌خوراند
- حفظ جامعیت و یکپارچگی خدمات در ارائه با رعایت اصل دسترسی به خدمات تعریف شده در بسته خدمت
 - گیرنده خدمت باید به کلیه خدمات (به جز خدمات پاراکلینیک و داروخانه) به گونه‌ای دسترسی داشته باشد که در یک واحد ارائه کننده خدمت تمام خدمات پیش‌بینی شده را در حداقل زمان ممکن بصورت کامل دریافت نماید.
 - ارائه دهنده خدمت باید قابلیت لازم را بر اساس لزوم حفظ جامعیت خدمت دارا بوده تا بتواند تمام خدمات پیش‌بینی شده را با حداقل مراجعه گیرنده خدمت به واحد ارائه کننده خدمت بر اساس بسته خدمت ارائه نماید.
 - توجه خاص بر هزینه‌های اثربخشی و هزینه‌فایده بودن خدمات در بسته خدمت
- استانداردهای استقرار واحدهای ارائه کننده خدمات دارویی و پاراکلینیک برابر ضوابط موجود و نظام سطح-بندی

۳. ارجاع

• **ارجاع درون سطح اول و بین ارائه کنندگان خدمات در این سطح و از سطح اول به سطح دوم:** در مراقبت‌های تعیین شده بر اساس دستورالعمل‌ها و راهنماهای بالینی، اندیکاسیون ارجاع مشخص شده است. کلیه ارجاعات تیم سلامت باید بر این اساس صورت گیرد. در مورد سایر خدماتی که در این بسته‌ها تعریف نشده‌اند و باید برای بیمار تعیین تکلیف گردد، ارائه خدمات تشخیصی درمانی و ارجاع بر اساس تشخیص پزشک صورت خواهد گرفت.

• **ارجاع به سطوح بالاتر بر اساس ضوابط کلی زیر قابل انجام است**

الف- کلیات ارجاع

۱. ستاد اجرایی شهرستان موظف به ترسیم نقشه ارجاع و تعیین مسیر ارجاع سطح اول و دوم بین

مراکز بهداشتی درمانی و مراکز بیمارستانی یا درمانگاه‌های تخصصی می باشد.

۲. مسوولیت اطلاع رسانی، تحویل بسته‌های خدمتی و توجیه شرح وظایف سطح اول در خصوص

مسیرهای ارجاع به عهده معاونت بهداشتی و سطح دوم و سوم به عهده معاونت درمان است.

لازم است سرفصل‌های آموزشی در بسته‌های اجرایی برنامه‌های ادغام یافته درج شوند

۳. ستاد اجرایی شهرستان موظف به پیگیری مسیر ارجاع و نحوه رد و بدل شدن برگه‌های ارجاع

است.

۴. نظارت بر روند اجرایی راهنماهای بالینی و رعایت مسیر ارجاع به عهده ستاد اجرایی شهرستان و

مطابق چک لیست‌های پایش بسته‌های خدمتی است

ب- ارجاع از سطح اول به سطح دوم: (پزشک خانواده به پزشک / پزشکان متخصص):

ب-۱- درخصوص بیماری‌های ادغام یافته در نظام سلامت، پزشک خانواده ملزم به رعایت

اندیکاسیون‌های ارجاع تعیین شده در راهنماهای بالینی است و در صورت عدم ارجاع به موقع، علاوه

بر پاسخگویی به تیم نظارتی شهرستان، مسوولیت شرعی و قانونی بروز عوارض یا مشکلات ناشی از

عدم ارجاع برای بیمار به عهده پزشک خانواده است

ب-۲- برگه ارجاع فوری تا یک هفته و برگه ارجاع غیرفوری تا سه ماه اعتبار دارند و در صورت عدم

برگشت بیمار برای ارائه پسخوراند، تیم سطح اول موظف به پیگیری بیمار برای تعیین تکلیف

وضعیت ارجاع است. بدیهی است در صورت وجود هر گونه استثنا در این زمینه بر اساس دستورالعمل

مربوطه عمل خواهد شد.

ب-۳- پزشکان متخصص می بایست کلیه اقدامات تشخیصی درمانی بیماراران ارجاع شده را، در

برگه ارجاع بیمار به دقت تکمیل نمایند و دستورهای دارویی، فواصل مراجعه بعدی و اقدامات مورد

نیاز پیگیری توسط پزشک عمومی را ثبت نمایند.

ب-۴- مدت زمان تجدید نسخ داروهای که فقط با تجویز متخصص مشمول پوشش بیمه می‌شوند،

می‌بایست با دز دقیق دارویی در برگه ارجاع درج شود. در این شرایط داروهای تجویز شده توسط

پزشکان خانواده تحت نظارت پزشک متخصص برای مراقبت بیماری‌های مزمن، تحت پوشش بیمه

خواهد بود. (به این منظور لازم است ستاد اجرایی شهرستان اسامی پزشکان خانواده تحت نظارت پزشکان متخصص را به بیمه‌های مربوطه اعلام نماید.)

ب-۵- ارجاع افقی و مشاوره با سایر متخصصین سطح دوم با پیگیری و مدیریت اولین متخصصی خواهد بود که بیمار به وی ارجاع شده است و نتیجه مشاوره‌ها باید توسط وی به اطلاع سطح اول رسانده شود.

ب-۶- در صورت عدم رعایت استانداردهای راهنماهای بالینی مسوولیت بروز عوارض و مشکلات ناشی از ازمان بیماری به عهده پزشک متخصص خواهد بود. راهنماهای بالینی فقط برای بیماری‌های ادغام یافته کاربرد دارند و سایر بیماری‌ها با نظر پزشکان معالج قابل پیگیری هستند.

ب-۷- در صورت نیاز به بستری بیمار، لازم است علت بستری در خلاصه پرونده بیمار درج شود و خلاصه پرونده با رعایت بندهای ۲ و ۳ به برگه ارجاع ضمیمه و برای اطلاع سطح اول ارسال شود.

ج- ارجاع سطح دوم به سوم: (ارجاع از پزشک متخصص به فوق تخصص)

ج-۱- در صورت نیاز به ویزیت فوق تخصصی، ارجاع بیمار از پزشکان متخصص سطح دوم به سطح سوم انجام می‌شود و ارجاع مستقیم از سطح اول به خدمات فوق تخصصی ممکن نمی‌باشد. در صورتی که بیمار قبلاً از سطح دوم به سطح سوم ارجاع شده باشد و زمان مراجعه مجدد به این سطح در برگه ارجاع مشخص شده باشد، سطح اول می‌تواند مستقیماً بیمار را برای پیگیری درمان به سطح سوم ارجاع دهد و پیگیری وی نیز به عهده سطح اول ارایه خدمات می‌باشد.

ج-۲- در صورت نیاز به مراجعه مجدد بیمار و نوبت‌دهی پزشک فوق تخصص تا قبل از سه ماه، نیازی به مراجعه مجدد بیمار به سطح اول یا دوم نمی‌باشد و پذیرش بیمار با برگه ارجاع قبلی امکان‌پذیر است.

ج-۳- خدمات تشخیصی درمانی سطح سوم تابع قضاوت بالینی پزشک فوق تخصص می‌باشد و راهنماهای بالینی در این خصوص محدودیتی ندارند.

ج-۴- پزشکان فوق تخصص می‌بایست کلیه اقدامات تشخیصی درمانی بیمار را ارجاع شده را در برگه ارجاع بیمار به دقت تکمیل نمایند و دستورهای دارویی، فواصل مراجعه بعدی و اقدامات مورد نیاز پیگیری توسط پزشک متخصص یا پزشک عمومی را در برگه ارجاع ثبت نمایند.

ج-۵- در صورت نیاز به بستری بیمار، لازم است خلاصه پرونده بیمار با رعایت بندهای ۲ و ۳ به برگه ارجاع ضمیمه شود.

۴. گروه هدف

در سطح اول خدمات مراقبت تمامی افراد جمعیت تحت پوشش در قالب گروه‌های سنی ذیل:

- نوزادان و کودکان
- نوجوانان
- جوانان

- میانسالان
- سالمندان
- مادران باردار و شیرده

می‌باشند و خدمات سلامت باید بر اساس حیطه‌های محیط خانواده، محیط عمومی جامعه و محیط‌های جمعی به گروه‌های هدف ارائه گردد.

۵. خدمات و مراقبت‌ها در سطح اول

خدمات‌ها و مراقبت‌هایی که در سطح یک، برای اعضای تیم سلامت در نظر گرفته شده به شرح زیر است:

الف- مدیریت سلامت در جمعیت تحت پوشش

ب- آموزش و ارتقای سلامت

ج- مراقبت از جامعه تحت پوشش بر اساس گروه‌های هدف تعیین شده و اجرای برنامه‌های سلامت تدوین و

ابلاغ شده در نظام ارائه خدمات سلامت

د- پذیرش موارد ارجاعی و ارائه پس‌خوراند مناسب

ه- درمان اولیه و تدبیر فوریت‌ها

و- ارجاع مناسب و به موقع، پیگیری موارد ارجاع شده به سطح بالاتر و دریافت پس‌خوراند از سطح بالاتر و انجام

اقدامات مورد نیاز بر اساس پس‌خوراند

ز- ارزیابی خطر و ظرفیت پاسخ واحدهای ارائه خدمات در مواقع بحران

ح- ارزیابی امنیت غذایی در جمعیت تحت پوشش و اجرای برنامه‌های توانمندسازی مردم بر اساس ظرفیت‌های

محلی

ط- ثبت و گزارش‌دهی صحیح، دقیق و به هنگام بر اساس فرم‌ها، دستورالعمل‌ها و تکالیف محوله

الف- مدیریت سلامت

- ◀ شناسایی محیط جغرافیایی محل خدمت
- ◀ شناسایی جمعیت تحت پوشش از نظر تعداد نفرات به تفکیک سن و جنس
- ◀ شناسایی معضلات و مشکلات اثرگذار بر سلامت در منطقه
- ◀ شناسایی جمعیت تحت پوشش از نظر مشکلات اثرگذار بر سلامت افراد
- ◀ ثبت داده‌ها و مدیریت اطلاعات سلامت افراد و جمعیت تحت پوشش
- ◀ شناسایی چرخه کار مرکز و فعالیت واحدهای مختلف موجود در مرکز
- ◀ اقدام به حل مسائل بهداشتی از راه همکاری‌های درون‌بخشی و بین‌بخشی
- ◀ تلاش در حل مسائل سلامت جامعه از راه جلب مشارکت‌های مردمی
- ◀ همکاری در اجرای برنامه‌های استانی و کشوری
- ◀ همکاری در برنامه‌های مقابله با اثرات حوادث غیرمترقبه و عضویت در تیم‌های مذکور بر اساس پروتکل‌های کشوری

پایش و ارزشیابی خدمات تیم سلامت بر اساس دستورالعمل‌های موجود

ب- آموزش و ارتقای سلامت (پیوست یک)

آموزش سلامت

ترویج شیوه زندگی سالم با تاکید بر جنبه های تغذیه، فعالیت بدنی، استرس و دخانیات

خودارزیابی و خودمراقبتی

ارزیابی آمادگی و آموزش خانوار در برابر بلایا^۱

- منظور از بلایا و شرایط اضطراری عبارتند از: زلزله، سیل، خشکسالی، طوفان، رانش زمین، سرما یا گرمای شدید، آتش سوزی و غیره
- لازم است ارزیابی آمادگی در برابر بلایا حداقل سالی یکبار برای هر خانوار تحت پوشش برنامه انجام گیرد.
- لازم است هر خانوار حداقل سالی یکبار بر اساس بسته آموزشی تدوین شده، برای آمادگی در برابر بلایا مورد آموزش قرار گیرد.
- برنامه آموزش توسط اعضای تعریف شده تیم پزشک خانواده و بر اساس بسته آموزشی و فلوچارت های مربوطه انجام می گیرد.
- گزارش اجرای برنامه بر اساس شاخص های تعریف شده، به سطوح بالاتر ارسال می گردد.

ج- مراقبت از جامعه تحت پوشش

با اجرای برنامه های سلامت تدوین و ابلاغ شده در نظام ارائه خدمات سلامت توسط تیم سلامت بر اساس منابع اعلام و ابلاغ شده

(ذکر این نکته ضروری است که تقسیم بندی سنی افراد در این مجموعه صرفا بر اساس عملکرد ساختاری است و ضروری است به نحو مناسب مورد بازنگری و اصلاح قرار گیرد)

مراقبت های ادغام یافته سلامت کودکان (پیوست ۲)

- با تاکید بر پیشگیری از بیماریها و مخاطرات شایع دوران نوزادی و کودکی با توجه به اولویتهای آموزش صحیح به والدین، تشخیص و درمان صحیح و به موقع، پیشگیری از بروز عوارض و ناتوانیهای احتمالی، درمان عوارض ایجاد شده، بر اساس دستورالعملها و راهنماهای بالینی، ارجاع به موقع به سطوح بالاتر و پیگیری پس خوراند ارجاع.
- در هر بار مراجعه جهت انجام مراقبت های جاری انجام ارزیابی (به شرح زیر)، انجام توصیه ها و اقدامات لازم
- مراقبت نوزادان (در دوره های سنی ۳-۵ روز، ۱۴-۱۵ روز، ۳۰-۴۵ روز)

^۱ برای اطلاع از جزئیات انجام کار از «راهنمای برنامه ارزیابی و ارتقای آمادگی خانوار در برابر بلایا (آموزش، پایش و ارزشیابی)» و مجموعه آموزشی «آمادگی خانوار در برابر مخاطرات طبیعی» استفاده نمایید.

- غربالگری هیپوتیروییدی نوزادی، فنیل کتونوریا، شنوایی، بینایی، تکامل، تغذیه با شیر مادر، G6PD، زردی نوزادی
- ارزیابی از نظر توانایی شیرخوردن، مشاهده تنفس تند، باز و بسته شدن سریع (پرش) پره‌های بینی، تو کشیده شدن قفسه سینه و ناله کردن
- ارزیابی از نظر حال عمومی (کاهش سطح هوشیاری، بی‌قراری و تحریک پذیری، تحرک کمتر از معمول و بی‌حالی، برآمدگی ملاحظ، درجه حرارت بالا یا پایین، رنگ پریدگی شدید، سیانوز، زردی)
- ارزیابی، طبقه‌بندی، توصیه و مشاوره با مادر در مورد زردی نوزاد
- ارزیابی، طبقه‌بندی، توصیه و مشاوره با مادر در مورد تغذیه با شیر مادر
- ارزیابی، طبقه‌بندی، توصیه و مشاوره با مادر در مورد پایش رشد کودک (وزن، قد، دور سر)
- ارزیابی، طبقه‌بندی، توصیه و مشاوره با مادر در مورد از نظر واکسیناسیون و مکمل‌های دارویی
- ارزیابی، طبقه‌بندی، توصیه و مشاوره با مادر در مورد وضعیت تکامل کودک
- مشاوره و آموزش مادر در مورد پیشگیری از سوانح و حوادث مشاوره با مادر در مورد ارتباط متقابل ماد و کودک
- پیگیری و ارجاع کلیه موارد
- مراقبت‌های از کودکان سالم (در دوره های سنی ۲ ماهگی، ۴ ماهگی، ۶ ماهگی، ۹ ماهگی، ۱۲ ماهگی، ۱۵ ماهگی، ۱۸ ماهگی، ۲ سالگی، ۳ سالگی، ۴ سالگی، ۵ سالگی، ۶ سالگی، ۷ سالگی، ۸ سالگی)
- ارزیابی و کنترل کودک از نظر وضعیت عمومی (توانایی شیرخوردن، تنفس، علائم حیاتی، رفلکسها و...)
- ارزیابی و کنترل کودک از نظر زردی (زیر ۲ ماه)
- ارزیابی و مراقبت کودک از نظر وضعیت وزن، قد، دور سر (پایش رشد)
- ارزیابی، طبقه‌بندی، توصیه و مشاوره با مادر از نظر وضعیت تغذیه با شیر مادر و تغذیه تکمیلی و تغذیه در سنین بالاتر
- ارزیابی، طبقه‌بندی، توصیه و مشاوره با مادر از نظر وضعیت بینایی
- ارزیابی، طبقه‌بندی، توصیه و مشاوره با مادر از نظر وضعیت شنوایی (در صورتی که زیر دو ماه انجام نشده باشد)
- ارزیابی و مراقبت کودک از نظر وضعیت تکامل
 - تکامل جسمی (gross & fine motor development)
 - تکامل عاطفی (emotional development)
 - تکامل گویش (language development)
 - تکامل ذهنی (mental development)

- تکامل اجتماعی (social development)
 - مراقبت‌های تکاملی ابتدای کودکی
 - ارزیابی، طبقه‌بندی، توصیه و مشاوره با مادر از نظر وضعیت واکسیناسیون و مصرف مکمل‌های دارویی
 - ارزیابی، طبقه‌بندی، توصیه و مشاوره با مادر از نظر وضعیت سلامت دهان و دندان
 - پیشگیری از استئوپروز
 - پیشگیری از فشارخون بالا
 - پیشگیری و کنترل اضافه وزن و چاقی
 - پیشگیری از هیپرلیپیدمی
 - پیشگیری و درمان عفونت ادراری
 - پیشگیری از دیابت
 - پیشگیری از آنمی
 - ترویج شیوه زندگی سالم با تاکید بر جنبه‌های تغذیه، فعالیت بدنی، استرس و دخانیات
 - آموزش و توانمندسازی والدین در خصوص پیشگیری از حوادث
 - آموزش و توانمندسازی والدین در زمینه اصول فرزندپروری
 - مشاوره با مادر در مورد پیشگیری از سوانح و حوادث و ارتباط متقابل مادر و کودک
 - مشاوره با مادر در مورد تغذیه با شیر مادر، تغذیه تکملی و تغذیه در سنین بعد از ۲ سالگی
 - پیگیری و ارجاع هر یک از موارد فوق در صورت لزوم
 - سایر مواردی که از طرف وزارت بهداشت ابلاغ می‌گردد
- انجام مراقبت‌های درمانی برای کودکان بیمار با رعایت استانداردهای ارائه شده در برنامه مراقبت‌های ادغام یافته ناخوشیهای اطفال (مانا)
- ارزیابی، طبقه‌بندی و درمان کودک از نظر علائم خطر فوری (خواب آلودگی، کاهش سطح هوشیاری، توانایی شیر خوردن، تشنج، استفراغ مکرر)
- ارزیابی، طبقه‌بندی و درمان کودک از نظر نشانه‌های خطر
 - ارزیابی، طبقه‌بندی، تشخیص نوع درمان و توصیه‌های لازم و تشخیص افتراقی سرفه و یا تنفس مشکل
 - ارزیابی، طبقه‌بندی، تشخیص نوع درمان و توصیه‌های لازم مشکل گوش
 - ارزیابی، طبقه‌بندی، تشخیص نوع درمان و توصیه‌های لازم گلو درد
 - ارزیابی، طبقه‌بندی، تشخیص نوع درمان و توصیه‌های لازم و تشخیص افتراقی اسهال و علائم کم آبی
 - ارزیابی، طبقه‌بندی، تشخیص نوع درمان و توصیه‌های لازم و تشخیص افتراقی مشکلات تغذیه ای، کم وزنی و سوء تغذیه

- توصیه‌های لازم در مورد مصرف مکمل‌ها و واکسیناسیون
- مشاوره با مادر در مورد تغذیه با شیر مادر، تغذیه تکملی و تغذیه در سنین بعد از ۲ سالگی
- ارزیابی، طبقه‌بندی، تشخیص نوع درمان و توصیه‌های لازم در مورد سوانح و حوادث
- مشاوره با مادر در مورد پیشگیری از سوانح و حوادث و ارتباط متقابل مادر و کودک
- ارزیابی و تشخیص افتراقی تب با و بدون علائم موضعی
- پیگیری و ارجاع کودک بیمار و مشاوره با مادر
- سایر مواردی که از طرف وزارت بهداشت ابلاغ می‌گردد

مراقبت‌های ادغام یافته سلامت نوجوانان (گروه سنی ۶ تا ۱۸ سال) (پیوست ۳)

- در سنین ۶ سالگی، ۸ سالگی، ۱۰ سال، ۱۲ سال، ۱۵ سال، ۱۸ سال و با تأکید بر پیشگیری از بیماریها و مخاطرات شایع دوران نوجوانی با توجه به اولویتهای و آموزش صحیح به فرد و والدین، تشخیص و درمان صحیح و به موقع بیماریها و اختلالات ایجاد شده، پیشگیری از بروز عوارض و ناتوانیهای احتمالی، درمان عوارض ایجاد شده، بر اساس دستورالعمل‌ها و راهنماهای بالینی، ارجاع به موقع به سطوح بالاتر و پیگیری پس‌خوراند ارجاع:
 - مشارکت در انجام سنجش سلامت دانش‌آموزان بدو ورود به مدرسه، پایه اول متوسطه اول و پایه اول متوسطه دوم
 - ارزیابی و مدیریت عوامل خطر فردی (اعم از ریسک فاکتورهای تغذیه‌ای، بیماری‌های واگیر و غیرواگیر، اقدام برای پیشگیری و کنترل آنها)
 - آموزش تحرک بدنی
 - آموزش تغذیه مناسب
 - آموزش پیشگیری از سوء مصرف مواد و استعمال مواد دخانی
 - آموزش پیشگیری از رفتارهای پرخطر و آسیب‌های اجتماعی و شیوه زندگی سالم
 - آموزش مهارت‌های زندگی
 - آموزش ایمنی و پیشگیری از حوادث
 - آموزش بهداشت فردی
 - ارائه توصیه‌های موردی به افراد مبتلا به بیماری
 - پیشگیری و مراقبت فرد از نظر سوء تغذیه (چاقی، اضافه وزن، لاغری و کوتاه قدی)
 - پیشگیری از بیماریهای فشارخون، هیپرلیپیدمی
 - پیشگیری و کنترل کمبود ویتامین D و اجرای برنامه مکمل یاری ویتامین D با دوز ۵۰ هزار واحد بر اساس دستورالعمل
 - پیشگیری و کنترل کمبود آهن و کم خونی ناشی از آن و اجرای برنامه مکمل یاری هفتگی آهن بر اساس دستور عمل

- ارزیابی، پیشگیری و درمان فوریتها
- ارزیابی بیماریهای نیازمند مراقبت ویژه (دیابت، صرع، قلبی و عروقی، آسم، ژنتیک و مادرزادی، آلرژی)
- مشاوره و ارزیابی روند بلوغ
- پیشگیری، تشخیص و درمان اختلالات بینایی
- پیشگیری، تشخیص و درمان اختلالات شنوایی
- پیشگیری، تشخیص و درمان اختلالات تیروئید
- پیشگیری، تشخیص و درمان اختلالات ادراری- تناسلی
- پیشگیری، تشخیص و درمان اختلالات اسکلتی
- پیشگیری، تشخیص و درمان اختلالات روانی و رفتاری (از جمله خودکشی)
- پیشگیری، درمان و کاهش آسیب سوء مصرف مواد و الکل
- پیشگیری، تشخیص و درمان آسم، آلرژی و سینوزیت
- پیشگیری، تشخیص و درمان سل (در مناطق پرخطر)
- ایمنسازی با واکسن توأم ۱۶-۱۴ سالگی
- ارزیابی و مراقبت از نظر وضعیت سلامت دهان و دندان
- ارائه توصیه های مورد نیاز به افراد مبتلا به بیماریها به نوجوان و والدین
- سایر مواردی که از طرف وزارت بهداشت ابلاغ می گردد

مراقبتهای ادغام یافته سلامت جوانان (گروه سنی ۱۹ تا ۲۹ سال) (پیوست ۴)

- این مراقبتهای با تأکید بر پیشگیری از بیماریها و مخاطرات شایع دوران جوانی با توجه به اولویتهای آموزش صحیح به فرد و والدین، تشخیص و درمان صحیح و به موقع بیماریها و اختلالات ایجاد شده، پیشگیری از بروز عوارض و ناتوانیهای احتمالی، درمان عوارض ایجاد شده، بر اساس دستورالعملها و راهنماهای بالینی، ارجاع به موقع به سطوح بالاتر و پیگیری پس خوانند ارجاع:
 - ارزیابی و مدیریت عوامل خطر فردی (اعم از ریسک فاکتورهای تغذیه ای بیماریهای غیرواگیر و اقدام در جهت پیشگیری و کنترل آنها)
 - ارزیابی وضعیت سلامت روان و سوء مصرف مواد
 - آموزش فعالیت فیزیکی و تحرک بدنی
 - آموزش تغذیه مناسب
 - آموزش پیشگیری از سوء مصرف مواد و الکل
 - آموزش مهارتهای زندگی
 - آموزش پیشگیری از رفتارهای پرخطر
 - آموزش پیشگیری از استعمال دخانیات

- پیشگیری و مراقبت فرد از نظر سوء تغذیه (چاقی، اضافه وزن، لاغری و کوتاه قدی)
- پیشگیری از فشارخون بالا
- پیشگیری از هیپرلیپیدمی
- پیشگیری و کنترل کمبود ویتامین D و اجرای برنامه مکمل یاری ویتامین D با دوز ۵۰ هزار واحد بر اساس دستور عمل موجود
- پیشگیری و کنترل کمبود آهن و کم خونی ناشی از آن و اجرای برنامه مکمل یاری هفتگی آهن بر اساس دستور عمل موجود
- پیشگیری، تشخیص و درمان اختلالات بینایی
- پیشگیری، تشخیص و درمان اختلالات روانی و رفتاری (از جمله خودکشی)
- پیشگیری، درمان و کاهش آسیب سوء مصرف مواد و الکل
- پیشگیری، تشخیص و درمان عفونتهای پوستی
- پیشگیری، تشخیص و درمان آسم، آلرژی و سینوزیت
- پیشگیری، تشخیص و درمان آسیبها و صدمات
- پیشگیری، تشخیص و درمان سل (در مناطق پرخطر)
- بررسی وضعیت واکسیناسیون و ارجاع در صورت لزوم
- ارزیابی و مراقبت از نظر وضعیت سلامت دهان و دندان
- آموزش ازدواج مناسب در جوانان
- آموزش خودمراقبتی
- پیشگیری از استئوپروز
- خدمات باروری سالم (پیوست ۵)
- و سایر مواردی که از طرف وزارت بهداشت ابلاغ می گردد

مراقبتهای ادغام یافته سلامت میانسالان (گروه سنی ۳۰ تا ۵۹ سال) (پیوست ۶)

- با تأکید بر پیشگیری از بیماریها و مخاطرات شایع دوران میانسالی با توجه به اولویتهای آموزش صحیح به فرد و خانواده و جامعه، تشخیص و درمان صحیح و به موقع بیماریها و اختلالات ایجاد شده، پیشگیری از بروز عوارض و ناتوانیهای احتمالی، درمان عوارض ایجاد شده، بر اساس دستورالعملها و راهنماهای بالینی، ارجاع به موقع به سطوح بالاتر و پیگیری پس خوراند ارجاع.
 - ارزیابی و مدیریت عوامل خطر فردی
 - ارزیابی وضعیت سلامت روان و سوء مصرف مواد
 - بررسی وضعیت واکسیناسیون و ارجاع در صورت لزوم
 - ارزیابی و مدیریت عوامل خطر فردی (اعم از ریسک فاکتورهای تغذیه ای بیماری های غیرواگیر و اقدام در جهت پیشگیری و کنترل آنها)

- پیشگیری، تشخیص و درمان اضافه وزن و چاقی
- پیشگیری، تشخیص و درمان دیس لیپیدمی
- آموزش پیشگیری و کنترل استعمال دخانیات
- آموزش اصول تغذیه صحیح
- آموزش اصول فعالیت فیزیکی مناسب
- آموزش پیشگیری از بیماریهای روانی و رفتاری (از جمله خودکشی)
- آموزش پیشگیری از سوء مصرف مواد و الکل
- آموزش پیشگیری از رفتارهای پرخطر
- پیشگیری، تشخیص و درمان فشار خون
- پیشگیری، تشخیص و درمان دیابت
- پیشگیری و کنترل کم‌خونی فقر آهن
- مکمل یاری ویتامین D براساس دستور عمل
- ارزیابی وضعیت سلامت روان
- پیشگیری، تشخیص و درمان افسردگی
- پیشگیری، تشخیص و درمان اختلالات دوقطبی
- پیشگیری، تشخیص و درمان اختلال خواب
- پیشگیری، تشخیص و درمان اختلالات اضطرابی
- پیشگیری، تشخیص و درمان اختلالات رفتاری
- پیشگیری، تشخیص و درمان سل، آسم و COPD
- پیشگیری، تشخیص و درمان استئوپروز
- پیشگیری از آرتروز
- ارزیابی مواجهات شغلی و بررسی وضعیت واکسیناسیون
- پیشگیری و درمان از بیماری های دستگاه تناسلی و ادراری
- ارزیابی عوامل خطر، پیشگیری و تشخیص زود هنگام سرطان پوست، کولورکتال و پروستات
- ارزیابی عوامل خطر، پیشگیری و تشخیص زود هنگام سرطان پستان و سرویکس
- انجام معاینه پستان و آموزش خودآزمایی پستان
- ارائه خدمات باروری سالم (پیوست ۵)
- مدیریت منوپوز (چگونگی برخورد با تغییرات فیزیولوژیک منوپوز) و پیشگیری از عوارض آن
- سایر مواردی که از طرف وزارت بهداشت ابلاغ می‌گردد

مراقبت‌های ادغام یافته سلامت سالمندان (گروه سنی ۶۰ سال و بالاتر) (پیوست ۷)

• با تأکید بر پیشگیری از بیماریها و مخاطرات شایع دوران سالمندی با توجه به اولویتهای آموزش صحیح به فرد و خانواده و جامعه، تشخیص و درمان صحیح و به موقع بیماریها و اختلالات ایجاد شده، پیشگیری از بروز عوارض و ناتوانیهای احتمالی، درمان عوارض ایجاد شده، بر اساس دستورالعملها و راهنماهای بالینی، ارجاع به موقع به سطوح بالاتر و پیگیری پس خواند ارجاع.

- ارزیابی و مدیریت عوامل خطر فردی
- ارزیابی وضعیت سلامت روان و سوء مصرف مواد
- پیشگیری، تشخیص و درمان اختلالات تغذیه ای، سوء تغذیه، (لاغری، اضافه وزن و چاقی)
- ارزیابی و مراقبت از نظر وضعیت سلامت دهان و دندان
- پیشگیری، تشخیص و درمان دیس لیپیدمی
- آموزش پیشگیری و کنترل استعمال دخانیات
- آموزش اصول تغذیه صحیح
- آموزش اصول فعالیت فیزیکی مناسب
- آموزش پیشگیری از رفتارهای پرخطر
- آموزش پیشگیری از بیماریهای روانی (از جمله خودکشی)
- آموزش پیشگیری از سوء مصرف مواد و الکل
- پیشگیری، تشخیص و درمان آنژین صدری و سکنه های قلبی و مغزی
- پیشگیری، تشخیص و درمان اختلالات ناشی از فشارخون بالا
- پیشگیری و کنترل کم خونی فقر آهن
- مکمل یاری ویتامین D براساس دستور عمل
- پیشگیری، تشخیص و درمان دیابت
- پیشگیری، تشخیص و درمان سقوط و عدم تعادل
- پیشگیری، تشخیص و درمان افسردگی
- پیشگیری، تشخیص و درمان اختلالات اضطرابی
- پیشگیری، تشخیص و درمان اختلالات خواب
- پیشگیری، تشخیص و درمان پوکی استخوان
- پیشگیری، تشخیص و درمان سل
- پیشگیری، تشخیص و درمان اختلالات بینایی و شنوایی
- تشخیص و درمان آسم و COPD
- سایر مواردی که از طرف وزارت بهداشت ابلاغ می گردد

مراقبتهای ادغام یافته سلامت مادران باردار (پیوست ۸)

مراقبت دوران بارداری و پس از زایمان نقش بسیار مهمی در تشخیص زودرس و درمان به موقع و موثر عوارض بارداری و پس از زایمان دارد. در این مراقبت ها با بررسی وضعیت سلامت مادر و جنین، تعیین سن حاملگی و انجام معاینات بالینی و آزمایشات لازم و تشخیص زود هنگام نشانه‌های خطر و ...، مسائلی مثل فشارخون بالا، کم خونی، دیابت، بیماری‌های عفونی، ناسازگاری‌های خونی بین مادر و جنین، وزن‌گیری نامناسب و اختلالات شایع روانی دوران بارداری و پس از آن... کشف می‌شود که برخورد درست با هر یک از این موارد منجر به یک بارداری با حداقل عوارض می‌گردد.

- مراقبت و مشاوره پیش از بارداری
- مراقبت دوران بارداری شامل
 - انجام ارزیابی‌های معمول، بررسی از نظر وجود علائم خطر، معاینه چشم، دندان، پوست و ...
 - اندازه‌گیری قد، وزن، علائم حیاتی، ارتفاع رحم، شنیدن صدای قلب جنین، لمس حرکت جنین
 - غربالگری سوءمصرف مواد و الکل در دوران بارداری
 - آموزش و مشاوره تغذیه برای مادران دیابتیک، بیماری‌های قلبی عروقی، کلیوی، فشارخون و اختلالات شایع روانی دوران بارداری و پس از آن و بیماری‌های خاص ...
 - شناسایی، آموزش و مشاوره تغذیه برای مادرانی که BMI قبل از بارداری یا سه ماهه اول بارداری زیر ۱۸/۵ یا بیشتر از ۲۵ دارند
 - شناسایی، آموزش و مشاوره تغذیه برای مادران مبتلا به کمبود آهن و کم خونی ناشی از آن
 - تجویز مکمل‌های دارویی (اسید فولیک، آهن، مولتی ویتامین)
 - آموزش (بهداشت فردی و روان و جنسی، بهداشت دهان و دندان، عدم مصرف دارو و مواد مخدر، عدم کشیدن سیگار و دخانیات، عدم مصرف مواد، داروها و الکل، تغذیه و مکمل‌های دارویی، شکایت شایع، علائم خطر، فواید و آمادگی و محل مناسب زایمان طبیعی، شیردهی، مراقبت از نوزاد، علائم خطر نوزاد)
 - شناسایی مادر در معرض خطر
 - ترسیم جدول وزن‌گیری در دفترچه مراقبت مادر و پرونده مادر باردار
 - ایمن‌سازی با واکسن توأم در صورت نیاز طبق دستورالعمل کشوری
 - درخواست و ارجاع برای انجام آزمایش معمول
 - درخواست و ارجاع برای انجام سونوگرافی معمول در دو نوبت
 - مشاوره باروری سالم در هفته ۳۵ تا ۳۷ بارداری
 - تجویز و تزریق رگام در مادر اره‌اش منفی با همسر اره‌اش مثبت
 - تشخیص مادر عارضه دار، ارجاع به سطوح بالاتر و پیگیری (در صورت نیاز)
 - ارجاع و معرفی مادر برای شرکت در کلاس‌های آمادگی برای زایمان
 - پیگیری و دریافت پسخوراند (در صورت نیاز)
 - ارائه آموزش‌های فردی یا گروهی
- زایمان و مراقبت بلافاصله پس از زایمان (۶ ساعت اول پس از زایمان) در منزل

- زایمان و مراقبت بلافاصله پس از زایمان (۶ ساعت اول پس از زایمان) در واحد تسهیلات زایمانی
- مراقبت پس از زایمان (تا ۶ هفته پس از زایمان) شامل:
 - تشکیل پرونده و گرفتن شرح حال
 - انجام معاینه بالینی (علائم حیاتی، معاینه فیزیکی)
 - انجام معاینه وضعیت روانشناختی (جهت تشخیص اختلالات شایع روانی (post partum)
 - ارائه مراقبت ویژه مادر عارضه دار در ملاقاتهای معمول و یا ملاقات های ویژه
 - شناسایی مادر نیازمند خدمات تخصصی، ارجاع به متخصص مربوط و پیگیری دریافت پسخوراند از متخصص طی ملاقاتهای معمول و یا ملاقاتهای ویژه
 - بررسی پسخوراند پزشک متخصص
 - درخواست خدمات پاراکلینیک در موارد مراقبت معمول و ویژه، بررسی نتایج و ارائه دستورات لازم در صورت غیر طبیعی بودن نتایج
 - ارائه آموزش ها و توصیه های لازم
 - تجویز داروهای مورد نیاز
 - انجام پاپ اسمیر در صورت نیاز و بررسی نتیجه پاپ اسمیر طبق دستورالعمل
 - ثبت خدمات و تعیین تاریخ مراجعات

مراقبت و درمان بیماریهای واگیر اولویت دار و شایع در منطقه (پیوست ۹)

آموزش افراد جامعه برای شناخت بیماری و راههای پیشگیری از ابتلا به آن، شناخت موارد مشکوک، انجام اقدامات مناسب جهت تشخیص به موقع و انجام اقدامات ضروری بر اساس دستورالعمل های موجود، ارجاع موارد مورد نیاز به ارجاع و پیگیری نتیجه ارجاع

- هاری
- تب خونریزی دهنده ویروسی کنگو کریمه (CCHF)
- سالک (لشمانیوز جلدی)
- تب مالت
- مالاریا
- هیپاتیت
- مننژیت
- سرخک
- سرخجه و سندرم سرخجه مادرزادی
- فلج اطفال
- آنفلوانزا

- دیفتری
- سیاه سرفه
- ایدز
- وبا
- تیفوئید
- اسهال خونی
- بوتولیسم
- سل

استفاده از راهنمای بالینی و استانداردهای ارائه خدمات

- در ارائه خدمات مورد نیاز مراجعین استفاده از راهنماهای بالینی و استانداردهای ارائه خدمات الزامی است.

سلامت محیط و کار

مدیریت سلامت محیط جامعه (پیوست ۱۰)

- نظارت و کنترل بهداشت آب و فاضلاب
- نظارت و کنترل آلودگی هوای شهری
- کنترل عوامل محیطی موثر بر سلامت
- نظارت و همکاری در کنترل محیطی ناقلین و سموم
- کنترل عوامل محیطی در بلایا و شرایط اضطرار و همکاری در جلوگیری از وقوع اپیدمی ها و بیماری های شایع، نوپدید و بازپدید
- نظارت و همکاری در کنترل برنامه های مدیریت پسماند
- نظارت و اجرای برنامه های ابتکارات جامعه محور (CBI)
- نظارت ، بهسازی و بهداشت محیط روستا
- نظارت و همکاری در کنترل و کاهش آلودگی هوا ، ریزگردها و خشکسالی
- نظارت ، همکاری در کنترل و کاهش استعمال مواد دخانی

• سلامت محیط خانوار (پیوست ۱۰)

- کنترل ، نظارت و ارتقاء بهداشت و ایمنی مواد غذایی
- نظارت محیط فیزیکی مسکن

• سلامت محیط های جمعی (پیوست ۱۰)

- نظارت و کنترل مراکز تهیه، تولید، توزیع نگهداری، حمل و نقل و فروش مواد غذایی

- کنترل و نظارت بهداشتی محیط های زندگی جمعی (مراکز نظامی و انتظامی ، پرورشگاه، خوابگاه، زندان، سرای سالمندان)
- کنترل و نظارت بهداشتی محیط‌های بهداشتی درمانی از جمله مراکز بهداشتی درمانی، مطب و مراکز جراحی محدود کلینیک های دامپزشکی
- نظارت و کنترل بهداشت محیط بیمارستان (در صورت وجود بیمارستان در شهر های زیر ۲۰۰۰۰ نفر)
- نظارت و کنترل بهداشت محیط مهد کودک، مدارس و محیط‌های آموزشی
- کنترل و نظارت سلامت محیط های فرهنگی و تفریحی و ورزشی
- کنترل و نظارت محیط های آرایشی و پیرایشی (آرایشگاه، مؤسسات لاغری، پرورش اندام و حمام‌های سونا)
- کنترل و نظارت بهداشت محیط ترمینال ، پایگاه ها و پایانه های مرزی

• مدیریت سلامت محیط جامعه (پیوست ۱۰)

- نظارت و همکاری در کنترل بهداشت آب و فاضلاب
- نظارت و همکاری در کنترل آلودگی هوای شهری
- کنترل عوامل محیطی موثر بر سلامت
- نظارت و همکاری در کنترل محیطی ناقلین و سموم
- کنترل عوامل محیطی در بلایا و شرایط اضطرار و همکاری در جلوگیری از وقوع
- اپیدمی ها و بیماری های شایع، نوپدید و بازپدید
- نظارت و همکاری در کنترل برنامه های مدیریت پسماند
- نظارت و اجرای برنامه های ابتکارات جامعه محور (CBI)
- نظارت ، بهسازی و بهداشت محیط روستا
- نظارت و همکاری در کنترل و کاهش آلودگی هوا ، ریزگردها و خشکسالی

• نظارت، همکاری در کنترل و کاهش استعمال مواد دخانی

• سلامت محیط کار (پیوست ۱۱)

- ارائه خدمات به شاغلین در محیط کار بر اساس دستورالعمل‌ها و برنامه‌های ابلاغ شده

د- پذیرش موارد ارجاعی و ارائه پس‌خوراند مناسب

- ارجاع بین اعضای تیم سلامت بر اساس استانداردهای تعریف شده خدمات صورت گرفته و دریافت ارجاع، انجام اقدامات مناسب و ارائه خدمات به موارد ارجاعی، ارائه پس‌خوراند و پیگیری این موارد بر اساس استاندارد تعیین شده الزامی است.

ه- درمان اولیه و تدبیر فوریت‌ها (ویژه مناطق روستایی و شهرهای زیر ۲۰ هزار نفر)

(در مواردی که راهنمای عملکرد بالینی تدوین شده ارائه خدمات بر اساس راهنما و در مواردی که راهنمای بالینی تهیه و ابلاغ نشده است، ملاک تشخیص و درمان و نیاز به ارجاع، نظر پزشک خانواده است.)

◀ ویزیت

- مصاحبه با بیمار و گرفتن شرح حال
- معاینه (جسمی_روانی)
- ارزیابی علائم و نشانه‌ها و طراحی مسیر تشخیص
- تدوین و اجرای برنامه مداخله‌ای و درمانی
- تعیین برنامه مراقبت و پیگیری
- ثبت کلیه داده‌ها در پرونده فرد

◀ انجام خدمات پرستاری نظیر تزریقات، پانسمان، وصل سرم و ...

◀ اقدامات و مداخلات ساده جراحی و بالینی: شامل خدماتی (غیر اورژانس) است که حسب مهارت و تمایل پزشک به شرح زیر انجام می‌شود.

- ختنه
- کشیدن ناخن
- برداشتن خال و لیپوم و زگیل (در موارد غیر زیبایی)
- نمونه برداری از پوست و مخاط
- کاتتریزاسیون ادراری
- آتل بندی شکستگی‌ها
- شستشوی گوش
- خارج کردن جسم خارجی از گوش، بینی و حلق
- کار گذاشتن لوله معده و رکتوم

◀ فوریت‌ها

- انجام احیاء قلبی ریوی
- لوله گذاری تراشه
- اقدامات اولیه در مسمومیت‌ها
- اقدامات اولیه در اورژانس‌های تنفسی
- اقدامات اولیه در بیماران مصدوم
- اقدامات اولیه در بیماران اورژانسی و هماهنگی برای انتقال مجروح به سطوح بالاتر برای ادامه درمان
- بخیه و دبریدمان زخم‌ها

و- ارجاع مناسب و به موقع، پیگیری موارد ارجاع شده به سطح بالاتر و دریافت پس خوراند از سطح بالاتر و انجام اقدامات مورد نیاز بر اساس پس خوراند

- ◀ ارجاع مراجعان نیازمند به خدمات تکمیلی به سطوح بالاتر
- ◀ پیگیری بیماران و خدمات مورد نیاز مراجعان
- ◀ پیگیری دریافت بازخورد از سطوح پذیرنده ارجاع
- ◀ تنظیم و ارائه گزارش های مورد نیاز
- ◀ تبادل اطلاعات یا هماهنگی برای فرستادن پرونده‌ی فرد یا افراد تحت پوشش به یکی دیگر از پزشکان خانواده

ز- ارزیابی خطر و ظرفیت پاسخ واحدهای ارائه خدمات در مواقع بحران و مشارکت در نظام مراقبت بلایا^۲

- ◀ شناسایی مخاطرات تهدید کننده مرکز
- ◀ ارزیابی آمادگی عملکردی مرکز
- ◀ ارزیابی خطر غیرسازه ای مرکز
- ◀ ارزیابی خطر سازه ای
- ◀ ارزیابی عوارض روانشناختی ناشی از حوادث و بلایا
- ◀ ثبت داده ها منتج از ارزیابی ایمنی مرکز در نرم افزار مربوطه
- ◀ استخراج زیج بلایا و نصب آن در مورد مرکز
- ◀ انجام اقدامات کاهش آسیب پذیری غیرسازه ای
- ◀ ارتقاء آمادگی عملکردی مرکز
- ◀ انجام ارزیابی های فوق به صورت سالانه
- ◀ ارسال گزارش ارزیابی خطر به سطح بالاتر
- ◀ تهیه و ارائه گزارش فوری بلافاصله و در فاصله ۱۵ روز پس از وقوع مخاطره به سطح بالاتر و تکمیل فرم گزارش فصلی حداکثر تا روز دهم ماه اول هر فصل و ارسال به سطح بالاتر

ح- ارزیابی امنیت غذایی در جمعیت تحت پوشش و اجرای برنامه‌های توانمندسازی مردم بر اساس ظرفیت‌های محلی^۳

^۲ برای اطلاع از جزئیات انجام کار از راهنمای «ارزیابی خطر بلایا در نظام شبکه بهداشتی درمانی در ابعاد عملکردی، غیرسازه‌ای و سازه‌ای» و نیز «دستورالعمل برنامه نظام مراقبت بلایا» استفاده نمایید.

^۳ برای اطلاع از جزئیات انجام کار از راهنمای «سامانه ملی پایش امنیت غذا و تغذیه در ایران و تدوین اولین نقشه‌ی وضعیت امنیت غذایی در کشور- سمپات» استفاده نمایید.

- ◀ تکمیل پرسشنامه امنیت غذایی برای جمعیت تحت پوشش به تفکیک گروههای آسیب پذیر (کودکان، مادران باردار، سالمندان)
- ◀ شناسایی موارد تهدید کننده امنیت غذایی منطقه با همکاری مشاورین تغذیه منطقه در ارزیابی دسترسی محلی به مواد غذایی اساسی
- ◀ فرهنگ سازی در استفاده بهینه از غذاهای محلی و استفاده بهینه از ظرفیت های محلی
- ◀ شناسایی بیماری های شایع (منتقله از آب و غذا) منطقه بر اساس گزارش واحد بیمارها
- ◀ همکاری در پیشگیری و کنترل بیماری های شایع منتقله از آب و غذا
- ◀ همکاری در ایجاد امنیت غذایی در جامعه در ابعاد مختلف با همکاری سایر بخش های توسعه آموزش و ارتقاء فرهنگ تغذیه ای جامعه
- ◀ پیشگیری از بروز موارد جدید سوء تغذیه با پیگیری موارد در معرض سوء تغذیه
- ◀ کنترل سوء تغذیه در منطقه با ارائه توصیه های تغذیه و سپس ارجاع به پزشک و مشاور تغذیه با رعایت سلسله مراتب ارجاع
- ◀ همکاری در ارزیابی اولیه، غربالگری و تعیین مشکلات گوناگون تغذیه ای جامعه تحت پوشش
- ◀ شناسایی گروه های آسیب پذیر منطقه برای ارائه خدمات تغذیه ای - بهداشتی پیشگیرانه
- ◀ پیگیری تامین ریز مغذی های مورد نیاز جامعه و توزیع مکمل ها برای گروه های هدف
- ◀ پیشنهاد و طراحی برخی مداخلات مناسب بهداشتی - تغذیه ای برای ایجاد امنیت غذایی در جامعه نا امن و یا در معرض نا امنی غذایی با مشورت کارشناس تغذیه و همکاری سایر بخش های توسعه
- ◀ پایش و ارزشیابی اجرای مداخلات بهداشتی - تغذیه ای

ط - ثبت و گزارش دهی صحیح، دقیق و به هنگام بر اساس فرم ها، دستورالعمل ها و تکالیف محوله

اعضای تیم سلامت موظف هستند بر اساس دستورالعمل های ابلاغی، پس از ارائه خدمت به مراجعین، نسبت به تکمیل فرم های مربوطه (پرونده فرد/ خانوار) و فرم های گزارش دهی و نیز ارائه گزارش های دوره ای (ماهانه، فصلی یا شش ماهه بر اساس دستورالعمل) اقدام نمایند.

پیوست‌ها

پیوست یک: شرح وظایف کارشناس مراقب سلامت در زمینه آموزش سلامت^۴

۱. ارزیابی نیازها، منابع و ظرفیت‌های آموزش و ارتقای سلامت برای توانمندسازی مردم و جوامع
 - طراحی فرآیند ارزیابی
 - ارزیابی داده‌ها و اطلاعات موجود در زمینه سلامت
 - جمع‌آوری داده‌های کمی و یا کیفی مرتبط با سلامت
 - بررسی روابط موجود میان عوامل رفتاری، محیطی و ژنتیکی که سلامت را ارتقاء و یا کاهش می‌دهند
 - بررسی عوامل مؤثر بر فرآیند یادگیری
 - بررسی عوامل تسهیل‌کننده و یا بازدارنده فرآیند آموزش و ارتقای سلامت برای توانمندسازی مردم و جوامع
 - تحلیل نیازهای آموزش و ارتقای سلامت برای توانمندسازی مردم و جوامع مبتنی بر ارزیابی یافته‌ها
۲. طراحی و برنامه‌ریزی آموزش و ارتقای سلامت برای توانمندسازی مردم و جوامع
 - مشارکت جمعیت‌های هدف و سایر در فرآیند برنامه‌ریزی
 - تدوین اهداف کلی و اهداف اختصاصی
 - استراتژی‌ها و مداخلات آموزش و ارتقای سلامت
 - توسعه دامنه و توالی ارابه برنامه‌های آموزش و ارتقای سلامت
 - شناسایی عوامل مؤثر بر اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های آموزش و ارتقای سلامت
۳. اجرای برنامه‌های آموزش و ارتقای سلامت برای توانمندسازی مردم و جوامع
 - اجرای برنامه عملیاتی آموزش و ارتقای سلامت برای توانمندسازی مردم و جوامع
 - پایش اجرای برنامه آموزش و ارتقای سلامت برای توانمندسازی مردم و جوامع
 - آموزش افراد درگیر در اجرای برنامه آموزش و ارتقای سلامت برای توانمندسازی مردم و جوامع
۴. مدیریت ارزشیابی و تحقیق‌های مرتبط با آموزش و ارتقای سلامت برای توانمندسازی مردم و جوامع
 - تدوین طرح ارزشیابی/ تحقیقاتی
 - طراحی ابزارهای لازم و مناسب برای جمع‌آوری داده‌های آموزش و ارتقای سلامت برای توانمندسازی مردم و جوامع
 - جمع‌آوری و تحلیل داده‌های ارزشیابی/ تحقیق
 - تفسیر نتایج و یافته‌های ارزشیابی/ تحقیق
 - استفاده از نتایج و یافته‌های ارزشیابی/ تحقیق
۵. مدیریت برنامه‌های آموزش و ارتقای سلامت برای توانمندسازی مردم و جوامع

^۴ برای اطلاع از جزئیات انجام کار از راهنمای «بسته خودمراقبتی، همیاری و مشارکت جمعی» استفاده نمایید.

- مدیریت منابع مالی
 - جلب حمایت برای برنامه‌های آموزش و ارتقای سلامت برای توانمندسازی مردم و جوامع
 - نشان دادن هنر رهبری
 - مدیریت منابع انسانی
 - تسهیل مشارکت در حمایت از آموزش و ارتقای سلامت برای توانمندسازی مردم و جوامع
۶. رایحه خدمت به عنوان یک فرد مرجع در آموزش و ارتقای سلامت برای توانمندسازی مردم و جوامع
- تهیه و انتشار اطلاعات بهداشتی
 - رایحه خدمات آموزش و مهارت آموزی مورد نیاز
 - ایفای نقش به عنوان مشاور آموزش و ارتقای سلامت برای توانمندسازی مردم و جوامع
۷. برقراری ارتباط استراتژیک برای آموزش و ارتقای سلامت به منظور توانمندسازی مردم و جوامع
- ارزیابی و اولویت‌بندی اطلاعات سلامت و نیازهای جلب حمایت همه جانبه
 - شناسایی و توسعه مجموعه استراتژی‌ها، روش‌ها و تکنیک‌های ارتباطی
 - استفاده از استراتژی‌ها، روش‌ها و تکنیک‌های گوناگون برای رایحه پیام‌های آموزشی
 - مشارکت فعال در جلب حمایت همه جانبه با رویکرد آموزش و ارتقای سلامت برای توانمندسازی مردم و جوامع
 - تأثیر بر سیاست‌ها برای ارتقای سلامت.
 - توسعه حرفه و تخصص آموزش و ارتقای سلامت برای توانمندسازی مردم و جوامع

پیوست ۲: شرح خدمات ارائه شده توسط اعضای تیم سلامت در حیطه مراقبت کودکان زیر ۸ سال

ردیف	نوع خدمت	عنوان خدمت	شرح خدمت	بهبورز	کاردان / کارشناس مراقب سلامت خانواده	بهداشت محیط	کار دان / کارشناس بهداشت حرفه ای	کار تان / کارشناس	پزشک	منابع
۱	ارزیابی دوره‌ای	- بررسی سوابق بیماری فردی و خانوادگی (فقط مراقبت اول)	شرح حال دوران بارداری و زایمان، شرح حال شیرخوار در اتاق زایمان، شرح حال نوزادی. تاریخچه بیماری کودک و خانواده در ملاقات پیش از بارداری، ملاقاتهای بارداری و دوران شیردهی -سابقه یا ابتلا فعلی مادر به بیماری پستان -مشکلات پستانی مادر - سابقه بیماری مادر (داخلی و جراحی) - مصرف دارو و مدت مصرف توسط مادر -شرایط نوزاد خاص و بیمار(چندقلویی،نارسی،کم وزنی، ناهنجاری، شکاف لب و کام،بیماری متابولیکی، دندان نوزادی)	*	*				*	فرم ثبت کودک، راهنمای بوکت چارت مراقبت کودک سالم و مانا -مراقبتهای ادغام یافته تغذیه شیرخوار با شیر مادر
	- بررسی عوامل و نشانه های خطر	بررسی توانایی شیرخوردن، تنفس، حال عمومی بررسی قفسه سینه، حال عمومی، شکم، قلب و عروق، اندامها و لگن	*	*					*	بوکت چارت و راهنمای بوکت چارت مراقبت کودک سالم و مانا -مراقبتهای ادغام یافته تغذیه شیرخوار با شیر مادر
	- بررسی شیوه زندگی	بررسی شیوه زندگی کودکان زیر ۵ سال	*	*					*	برنامه کودک سالم و مانا
	- بررسی وضعیت تکاملی کودکان	بررسی تکامل کودکان بر اساس ASQ در ۱۲ ماهگی، بررسی تکامل کودک بر طبق بوکت کودک سالم و در صورت لزوم تست غربالگر ASQ	*	*					*	بوکت چارت و راهنمای بوکت چارت مراقبت کودک سالم و مانا
	- بررسی وضعیت تغذیه	ارزیابی تغذیه با شیر مادر، ارزیابی تغذیه تکمیلی کودک، ارزیابی ارزیابی تغذیه در سنین بعدی تا ۸ سالگی	*	*					*	بوکت چارت و راهنمای بوکت چارت مراقبت کودک سالم و مانا مراقبتهای ادغام یافته تغذیه شیرخوار با شیر مادر
	- بررسی وضعیت سلامت روان	بررسی رابطه متقابل کودک و والدین بررسی وضعیت سلامت روان باردار و شیرده	*	*	*				*	بوکت چارت و راهنمای بوکت چارت مراقبت کودک سالم و مانا

ردیف	نوع خدمت	عنوان خدمت	شرح خدمت	بهورز	سلامت خانواده	کاردان/ کارشناس مراقب سلامت محیط	کاردان/ کارشناس بهداشت حرفه ای	کارشناس/ کارشناس بهداشت	پزشک	منابع
										-مراقبتهای ادغام یافته تغذیه شیرخوار با شیر مادر -مراقبتهای ادغام یافته تغذیه شیرخوار با شیر مادر
	- بررسی سوابق مصرف و حساسیت دارویی و مکمل ها		بررسی مصرف دارو و حساسیت‌های دارویی و مصرف مکمل‌ها	*	*	*			*	بوکلت چارت و راهنمای بوکلت چارت مراقبت کودک سالم و مانا مراقبتهای ادغام یافته تغذیه شیرخوار باشیرمادر
	- انجام غربالگری بیماری‌ها		انجام غربالگری هیپوتیروئیدی (۳ تا ۵ روزگی) فشارخون، آنمی، عفونت ادراری، چربی خون (یک بار زیر ۵ سال) - بیماری مادر و شیردهی، بیماری پستان و شیردهی، غربالگری کم شیری در ۳-۵ روزگی	*	*	*			*	بوکلت چارت و راهنمای بوکلت چارت مراقبت کودک سالم و مانا مراقبتهای ادغام یافته تغذیه شیرخوار با شیرمادر
	- بررسی وضعیت دهان و دندان		توصیه‌های بهداشت دهان و دندان در سنین ۶، ۱۲ و ۱۸ ماهگی به مادر و بررسی وضعیت دهان و دندان در ویزیت‌ها و ارائه توصیه‌های لازم	*	*	*			*	بوکلت چارت و راهنمای بوکلت چارت مراقبت کودک سالم و مانا مراقبتهای ادغام یافته تغذیه شیرخوار با شیر مادر
	- بررسی وضعیت واکسیناسیون		بررسی وضعیت واکسیناسیون کودک	*	*	*			*	بوکلت چارت و راهنمای بوکلت چارت مراقبت کودک سالم و مانا
	- بررسی سلامت محیط		بررسی سلامت مهد کودک‌ها، پارک‌ها، و سایر محیط‌های مرتبط با کودکان زیر ۵ سال		*	*	*			استانداردهای سلامت محیط مرتبط با کودکان
	- بررسی های پیش از بارداری/ دوران بارداری/ پس از زایمان		-سابقه یا ابتلا فعلی مادر به بیماری پستان (غیرقرینه، قوام و ظاهرغیرطبیعی، وجود توده، چرک و خون، سرطان) - سابقه بیماری مادر (داخلی و جراحی)	*		*			*	- مراقبتهای ادغام یافته تغذیه شیرخوار با شیر مادر بسته خدمت سلامت روان (بهورز،

ردیف	نوع خدمت	عنوان خدمت	شرح خدمت	بهبود	سلامت خانواده	کاردان/ کارشناس مراقب سلامت محیط	کاردان/ کارشناس بهداشت محیط	کاردان/ کارشناس بهداشت خونه ای	کارشناس/ کارشناس	پزشک	منابع
			- ارزیابی وضعیت روانشناختی مادر - مشکلات پستانی (نوک و اندازه، شقاق و احتقان و) - مصرف دارو و مدت مصرف توسط مادر - علایم روحی روانی، عدم شیردهی در زایمان قبلی - ارزیابی شیردهی								کارشناس و پزشک
		- بررسی های فاصله گذاری/ باروری سالم	- انتخاب روش مناسب پیشگیری از بارداری در شیردهی	*	*	*				*	- مراقبتهای ادغام یافته تغذیه شیرخوار باشیرمادر(راهنمای پیشگیری از بارداری)
		- بررسی های رشد و نمو اوان کودکی/ رشد و تکامل کودک	ارزیابی کودک از نظر وضعیت وزن، قد و دور سر، رسم منحنی های پایش رشد کودک، تفسیر منحنی رشد برای مادر	*	*	*				*	بوکلت چارت و راهنمای بوکلت چارت مراقبت کودک سالم و مانا
		- بررسی نمایه توده بدنی و فشارخون	ارزیابی توده بدنی و فشار خون کودک در موارد لازم	*	*	*				*	بوکلت چارت و راهنمای بوکلت چارت مراقبت کودک سالم و مانا
۲	طبقه بندی	- تعیین افراد فاقد مشکل، تعیین افراد در معرض خطر و مشکوک به بیماری		*	*	*				*	بوکلت چارت و راهنمای بوکلت چارت مراقبت کودک سالم و مانا - مراقبتهای ادغام یافته تغذیه شیرخوار باشیرمادر
۳	اقدامات پیشگیری و درمانی	- تجویز مکمل های دارویی و درمان های مورد نیاز براساس مجوزهای مربوطه - ارائه خدمات باروری سالم/ فاصله گذاری - آموزش و توصیه های لازم - واکسیناسیون در موارد خاص	- تجویز قطره مولتی ویتامین یا A+D و تجویز قطره آهن - داروهای مانا - پیشگیری از بارداری در شیردهی - آموزش و مشاوره تغذیه در دروان شیردهی	*	*	*			*	*	بوکلت چارت و راهنمای بوکلت چارت مراقبت کودک سالم و مانا مراقبتهای ادغام یافته تغذیه شیرخوار باشیرمادر
		- ارائه خدمات مورد نیاز برای مراجعه کننده بر اساس پس خوراند دریافتی از سطوح بالاتر	- ارائه خدمات مورد نیاز برای مراجعه کننده بر اساس پس خوراند دریافتی از سطوح بالاتر	*	*	*				*	بوکلت چارت و راهنمای بوکلت چارت مراقبت کودک سالم و مانا
۴	مشاوره	- مشاوره فردی و خانوادگی مندرج در بسته های خدمت گروه های هدف		*	*	*				*	بوکلت چارت و راهنمای بوکلت چارت مراقبت کودک سالم و مانا

خدمات سلامت سطح اول

منابع	پزشک	کارخان / کارشناس بهداشت خردانه ای	کارخان / کارشناس بهداشت محیط	کارخان / کارشناس مراقب سلامت خانواده	بهورز	شرح خدمت	عنوان خدمت	نوع خدمت	ردیف
<p>-- مراقبتهای ادغام یافته تغذیه شیرخوار باشیرمادر -راهنمای آموزشی مادران باردار برای شیردهی</p>							بسته خدمت سلامت روان (بهورز، کارشناس و پزشک) -		
<p>بوکلت چارت و راهنمای بوکلت چارت مراقبت کودک سالم و مانا مجموعه آموزشی تغذیه برای تیم سلامت</p>	*		*	*	*		- پیگیری مراقبت بیماران و افراد در معرض خطر (اجرای دستورات دارویی و غیر دارویی، نتایج آزمایشات دوره ای، انجام واکسیناسیون و ...)	پیگیری و مراقبت	۵
	*		*		*	-	- پیگیری موارد ارجاع و دریافت بازخورد از سطوح پذیرنده ارجاع		
	*				*	ارجاع فوری و غیر فوری به سطوح بالاتر	- ارجاع فوری و غیر فوری به سطوح بالاتر	ارجاع	۶

پیوست ۳: شرح خدمات ارائه شده توسط اعضای تیم سلامت در حیطه مراقبت گروه سنی ۶ تا ۱۸ سال

منابع	پزشک	کارخان / کارشناس بهداشت حرفه ای	کاردان / کارشناس بهداشت محیط	کاردان / کارشناس مراقب سلامت خانواده	بهورز	شرح خدمت	عنوان خدمت	نوع خدمت	ردیف
بسته خدمات نوجوانان	*			*	*		بررسی سوابق بیماری فردی، خانوادگی	ارزیابی دوره‌ای	۱
	*			*	*	دیابت، صرع، قلبی و عروقی، آسم، ژنتیک و مادرزادی، آلرژی، سوء تغذیه،	بررسی عوامل و نشانه های خطر (تغذیه‌ای، بیماری‌های واگیر و غیرواگیر، ارثی...)		
بسته خدمات نوجوانان و جوانان پکیج های خود مراقبتی	*			*	*	مصرف مکمل های آهن و د	بررسی وضعیت تغذیه و مکمل های مصرفی		
	*			*	*		بررسی شیوه زندگی		
	*			*	*	اختلالات خفیف و شدید روانی، صرع، اختلالات افسردگی، اختلالات خلقی و	بررسی وضعیت سلامت روان		
	*			*	*	رفتارهای پرخطر	بررسی سوابق سوء مصرف مواد، سوء مصرف مواد و ریسک فاکتورهای آسیب های اجتماعی استعمال مواد دخانی و		
	*			*	*	پدیکولوزیس، بینایی، شنوایی، فشارخون،...	غربالگری و ارزیابی		
	*			*	*	پوسیدگی، افتادگی دندان،..... التهاب لثه	بررسی وضعیت دهان و دندان		

خدمات سلامت سطح اول

منابع	پزشک	کارکنان / کارشناس بهداشت حرفه ای	کاردان / کارشناس بهداشت محیط	کاردان / کارشناس مراقب سلامت خانواده	بهورز	شرح خدمت	عنوان خدمت	نوع خدمت	ردیف
بسته خدمات نوجوانان	*			*	*	واکسن های دریافتی تا ۶ سالگی توأم ۱۶-۱۴ سالگی	بررسی وضعیت واکسیناسیون		
	*			*	*	بلوغ به موقع، زودرس و دیررس	بررسی روند بلوغ		
	*			*	*		بررسی فشارخون		
	*					چشم، گوش، پوست و مو، تیروئید،....	معاینه فیزیکی کامل		
	*			*	*	تعیین نمایه توده بدنی، قد و ترسیم منحنی رشد	پایش وضعیت رشد		
	*			*	*	چاقی، اضافه وزن، لاغری و کوتاه قدی)	بررسی وضعیت سوء تغذیه		
		*	*	*	*	ایمنی، بهداشت، ورزشی،....	- بررسی سلامت محیط مدرسه		
بسته خدمات نوجوانان	*				ابتلا به بیماری	- درخواست آزمایش			
بسته خدمات نوجوانان	*			*	*	بررسی بیماری سل	- تهیه نمونه خلط		
بسته خدمات نوجوانان	*			*	*		- تعیین افراد فاقد مشکل	طبقه بندی	۲
	*			*	*		- تعیین افراد در معرض خطر		
				*	*		- تعیین افراد مشکوک به بیماری		

ردیف	نوع خدمت	عنوان خدمت	شرح خدمت	بهورز	مراقب سلامت خانواده	کاردان / کارشناس بهداشت محیط	کاردان / کارشناس بهداشت حرفه ای	کارکنان / کارشناس	پزشک	منابع
		- تعیین افراد دارای مشکل							*	
۳	اقدامات پیشگیری و درمانی	مکمل یاری ویتامین D و آهن	دستورالعمل	*	*				*	بسته خدمات نوجوانان
۴	آموزش عمومی	شیوه زندگی سالم، بهداشت فردی، تغذیه، ایمنسازی، پیشگیری از بیماریها، محیط مدرسه	تحرك بدنی، تغذیه سالم، پیشگیری از سایر رفتارهای پرخطر (سوء مصرف مواد، استعمال مواد دخانی، رفتار جنسی غیر ایمن، خشونت)، بلوغ، ایمنی و پیشگیری از حوادث، پدیکولوزیس، بیماریهای نیازمند مراقبت ویژه، ...	*	*	*	*		*	بسته خدمات نوجوانان - بسته خود مراقبتی
۵	مشاوره	مشاوره فردی و خانوادگی مندرج در بسته های خدمت گروه های هدف / بلوغ - مشاوره تحصیلی	مشکلات دوران بلوغ کارشناس سلامت روان	*	*				*	بسته خدمات نوجوانان بسته خدمتی کارشناس سلامت روان
۶	پیگیری و مراقبت	مراقبت ویژه- ابتلا به بیماری و اختلال	کارشناس سلامت روان	*	*				*	بسته خدمات نوجوانان
۷	ارجاع	ارجاع فوری و غیر فوری		*	*				*	بسته خدمات نوجوانان

پیوست ۴: شرح خدمات ارائه شده توسط اعضای تیم سلامت در حیطه مراقبت گروه سنی ۱۹ تا ۲۹ سال

ردیف	نوع خدمت	عنوان خدمت	شرح خدمت	بهورز	مراقب سلامت خانواده	کارشناس / کارشناس بهداشت محیط	کارشناس / کارشناس بهداشت حرفه ای	کارشناس / کارشناس پزشکی	منابع
۱	ارزیابی دوره‌ای	- بررسی سوابق بیماری فردی و خانوادگی	- بررسی عوامل و نشانه های خطر (شغلی، ارثی، ...)	*	*	*	*	*	شناسنامه سلامت دانش آموز
				*	*	*	*	*	فرم های ارزیابی مقدماتی و پزشک عمومی بسته خدمات جوان
		- بررسی شیوه زندگی - بررسی سلامت باروری - بررسی وضعیت تغذیه و مکمل های مصرفی	- اولیه وضعیت سلامت روان، سوء مصرف مواد و الکل و ریسک فاکتورهای آسیب های اجتماعی	*	*	*	*	*	بسته خدمت جوانان پکیج های خود مراقبتی
				*	*	*	*	*	
				*	*	*	*	*	
				*	*	*	*	*	
				*	*	*	*	*	
		- انجام غربالگری بیماری ها - بررسی وضعیت دهان و دندان - بررسی وضعیت واکسیناسیون - بررسی سلامت محیط و کار - بررسی نمایه توده بدنی و فشارخون - بررسی مشکلات و درخواست های فرد مراجعه کننده		*	*	*	*	*	بسته خدمت جوانان
				*	*	*	*	*	
				*	*	*	*	*	
				*	*	*	*	*	
				*	*	*	*	*	
				*	*	*	*	*	
۲	طبقه بندی	- تعیین افراد فاقد مشکل - تعیین افراد در معرض خطر - تعیین افراد مشکوک به بیماری - تعیین افراد دارای مشکل	-توصیه های لازم طبق بسته خدمت	*	*	*	*	*	بسته خدمت جوانان
				*	*	*	*	*	
				*	*	*	*	*	
				*	*	*	*	*	
۳	اقدامات پیشگیری و درمانی	- مکمل یاری ویتامین D براساس دستور عمل	-	*	*	*	*	بسته خدمت جوانان	
۴	آموزش عمومی	- آموزش خود مراقبتی	-	*	*	*	*	بسته خدمت جوانان	

خدمات سلامت سطح اول

ردیف	نوع خدمت	عنوان خدمت	شرح خدمت	بهورز	مراقب سلامت خانواده کاردان / کارشناس	بهداشت محیط کاردان / کارشناس	بهداشت حرفه ای کارنان / کارشناس	پزشک	منابع
									پکیج های خود مراقبتی
۵	مشاوره	<ul style="list-style-type: none"> - مشاوره فردی و خانوادگی مندرج در بسته های خدمت گروه های هدف - مشاوره قبل و بعد ازدواج - مشاوره های فرزند پروری 	<ul style="list-style-type: none"> - غیر پزشک و پزشک - منطبق با بسته خدمت جوانان - کارشناس سلامت روان 	*	*	*	*	<ul style="list-style-type: none"> بسته خدمت جوانان پکیج های خود مراقبتی بسته خدمتی کارشناس سلامت روان 	
۶	پیگیری و مراقبت	-						*	<ul style="list-style-type: none"> بسته خدمت جوانان پکیج های خود مراقبتی
۷	ارجاع	- ارجاع فوری و غیر فوری به سطوح بالاتر	<ul style="list-style-type: none"> ارجاع فوری و غیر فوری به سطوح بالاتر 	*	*			*	<ul style="list-style-type: none"> بسته خدمت جوانان مجموعه آموزشی تغذیه برای تیم سلامت

پیوست ۵: خدمات سلامت باروری و فرزندآوری

شامل آموزش ها و خدمات تشکیل و تحکیم بنیان خانواده و ارائه خدمات باروری سالم در قالب دو رویکرد همراه و همزمان ارتقای نرخ باروری کلی و حفظ و ارتقای سلامت مادران و کودکان است که به اختصار عبارتند از:

• برنامه های هنگام ازدواج

- هدایت زوجین به کلاس های آموزش هنگام ازدواج
- آرایه آموزش های روابط عاطفی و اجتماعی، فرزندآوری و باروری سالم و روابط زناشویی در راستای تحکیم بنیان خانواده
- تحویل بسته های آموزشی
- راهنمایی به زوجین برای مراجعه های بعدی در صورت نیاز و بروز مشکل در مقوله های مرتبط با روابط عاطفی و اجتماعی، فرزندآوری و باروری سالم و روابط زناشویی در راستای تحکیم بنیان خانواده
- آرایه آموزش و مشاوره و خدمت در چارچوب بسته های آرایه خدمت
- دعوت به مراجعه های بعدی و پیگیری برای مراجعه به موقع
- ارجاع در صورت نیاز با یکی از سه مشکل مرتبط با روابط عاطفی و اجتماعی، فرزندآوری و باروری سالم و روابط زناشویی در راستای تحکیم بنیان خانواده

• برنامه های بعد از ازدواج:

ارتقاء آگاهی و توانمند سازی زوجین از طریق ارائه آموزش، مشاوره های صحیح و ارائه خدمات مورد نیاز متناسب با اهداف سلامت باروری در راستای تحکیم بنیان خانواده

- یافتن فعال افرادی که واجد شرایط فرزندآوری هستند و مشاوره صحیح با آنان به منظور ترغیب فرزندآوری
- یافتن فعال افرادی که بارداری می تواند تهدید جدی برای سلامت مادر ایجاد نماید.
- ارائه خدمات به متقاضیانی که عدم دریافت خدمت می تواند سلامت آنان را به مخاطره اندازد.
- تعیین وضعیت باروری و تعیین تاریخچه بارداری های قبلی
- تعیین ویژگیهای مورد انتظار فرد و بررسی مشکلات / درخواست ها در فرد مراجعه کننده
- بررسی از نظر تمایل به بارداری و در صورت تمایل انجام مراقبت قبل از بارداری
- انجام مشاوره با افراد واجد شرایط فرزند آوری و ارجاع به انجام مراقبت قبل از بارداری
- تعیین افراد در معرض خطر مانند: بیماری های دریچه ای قلب با عوارض تعریف شده، بیماری عروق مغزی، دیابت با بیماری های عروقی، رتینوپاتی، و سایر موارد مطابق دستورالعمل ها
- تعیین افراد در معرض بارداری های پرخطر
- تعیین افرادی که علیرغم عدم تمایل به بارداری از روش مطمئنی استفاده نمی نمایند و به این دلیل در معرض بارداری برنامه ریزی نشده و پرخطر می باشند
- آموزش کلیات روشهای فاصله گذاری بین بارداری در صورت عدم تمایل کنونی فرد، کمک به فرد در انتخاب روش مناسب، انجام آموزش های لازم
- تعیین موارد کنتراندیکاسیون مطلق و نسبی مربوط به روش انتخابی
- بررسی فرد از نظر سلامت جهت استفاده از روش مورد نظر (درخواست آزمایش های مورد نیاز و معاینات لازم مانند بررسی تیروئید و بررسی نمایه توده بدنی و فشار خون)
- ارائه روش پیشگیری از بارداری (مطابق با دستورالعمل روشهای پیشگیری از بارداری) و توصیه به منظور زمان مراجعه مجدد

- بررسی فرد از نظر شکایات و عوارض شایع و علائم هشدار و انجام مراقبت یا درمان لازم مطابق دستورالعمل متناسب با روش
 - بررسی تمایل به بارداری در هر مراجعه
 - ارجاع برای مراقبت های پیش از بارداری در صورت تمایل به بارداری در مراجعه بعد از دریافت روش
- (در صورت وجود مشکل در بررسی های یاد شده و خارج شدن بیماری از کنترل، ارجاع به سطح بالاتر انجام خواهد شد).

• ارائه خدمات ناباروری:

- آشنایی و ارتقای دانش ارایه دهندگان خدمات باروری سالم در خصوص بسته خدمتی ناباروری
- ارتقاء آگاهی، نگرش و عملکرد جامعه در زمینه عوامل مستعد کننده ناباروری
- آموزش و ارائه مشاوره در مورد آناتومی و فیزیولوژی دستگاه تناسلی مردان و زنان به زبان ساده با تکیه بر تبیین بحث ناباروری
- آموزش و ارائه مشاوره در مورد فرایند قاعدگی و بارداری " با تمرکز بر برنامه ناباروری "
- آموزش و ارائه مشاوره با تعریف ناباروری و شیوع آن و راه های پیشگیری از آن در گروه های مختلف سنی
- غربالگری افراد مستعد یا مشکوک به ناباروری
- ارجاع افراد مشکوک به ناباروری

پیوست ۶: شرح خدمات ارائه شده توسط اعضای تیم سلامت در حیطه مراقبت گروه سنی ۳۰ تا ۵۹ سال

دیف	نوع خدمت	عنوان خدمت	بهبورز	مراقب سلامت خانواده کاردان/ کارشناس	بهداشت محیط کاردان/ کارشناس	بهداشت حرفه ای کارشناس	پزشک	آدرس پروتکل
۱	ارزیابی دوره ای	<ul style="list-style-type: none"> بررسی تغذیه: بررسی عادات غذایی مضر 	*	*			راهنمای اجرایی خدمات سبا و سما -راهنمای بالینی خدمات سبا و سما - مجموعه دستورالعملهای کشوری و متون آموزشی دفتر بهبود تغذیه جامعه	
		<ul style="list-style-type: none"> بررسی فعالیت جسمانی: بررسی نوع (فعالیت خانگی، پیاده روی، فعالیت در حین کار، ورزش)، مدت، شدت و دفعات در هفته فعالیت جسمانی در افرادی که فعالیت جسمانی دارند 	*	*		راهنمای فعالیت فیزیکی میانسالان - دستورالعملهای کشوری و متون آموزشی اداره دخانیات مرکز سلامت محیط و کار		
		<ul style="list-style-type: none"> بررسی مصرف دخانیات: بررسی مصرف الکل و مواد مخدر و در صورت مصرف، نوع، دفعات استعمال روزانه/ هفتگی و طول مدت مصرف: 	*	*		دستورالعمل کشوری واکسیناسیون مرکز مدیریت بیماریهای واگیر دستوالعمل غربالگری سوئ مصرف مواد و الکل		
		<ul style="list-style-type: none"> بررسی سابقه ایمنسازی و..... 	*	*				
		بررسی علائم کنونی مراجعه کننده از نظر سلامت باروری:	*					
سما	راهنمای اجرایی و بالینی خدمات سبا و سما	<ul style="list-style-type: none"> بررسی نشانه های سلامت باروری در معاینات : انجام معاینه ژنیکولوژی در زنان متاهل یا دور از همسر ۵۹ - ۳۰ سال در صورت آمادگی مراجعه کننده معاینه پستان در زنان مراجعه کننده ۵۹ - ۳۰ سال از نظر: 	*	-				
		<ul style="list-style-type: none"> بررسی یا در خواست پاراکلینیک سلامت باروری 	*	-				
		<ul style="list-style-type: none"> بررسی سلامت عمومی مراجعین ۵۹ - ۳۰ سال از نظر سوابق بیماری و عوامل 	*					

آدرس پروتکل	پزشک	کارخان / کارشناس بهداشت حرفه ای	کاردان / کارشناس بهداشت محیط	کاردان / کارشناس مراقب سلامت خانواده	بهورز	عنوان خدمت	نوع خدمت	دیف
	*					<p>خطر در فرد و بستگان وی:</p> <ul style="list-style-type: none"> • بررسی سلامت عمومی مراجعین ۵۹-۳۰ سال از نظر شرح حال و علائم کنونی مراجعه کننده: • انجام معاینات برای بررسی سلامت عمومی مردان و زنان ۵۹-۳۰ سال از نظر نشانه های بیماری (لازم است که حتما ارزیابی نشانه های اختلالات روانشناختی و سوء مصرف مواد و الکل را هم شامل گردد). 		
	*					<ul style="list-style-type: none"> - اندازه گیری فشار خون - بررسی وضعیت ظاهری روانی از نظر وضعیت پوشش، وجود علائم اضطرابی، روحیه، نوع تکلم و بررسی وضعیت سلامت روانی و سوء مصرف مواد و الکل - بررسی وضعیت ظاهری جسمی از نظر وجود معلولیت، دفورمیتی ها، فقدان عضو، رنگ پوست و - معاینه قلب از نظر وجود صداهای غیر طبیعی - معاینه ریه از نظر وجود صداهای غیر طبیعی - معاینه مفاصل و استخوان ها از نظر درد، محدودیت حرکت، تورم و... در صورت نکته مثبت در تاریخچه و شرح حال - معاینه تیروئید از نظر اندازه، وجود کیست یا ندول یا توده - بررسی غدد لنفاوی از نظر لنفادنوپاتی - معاینه شکم از نظر اندازه کبد و طحال و ... و وجود توده احتمالی • بررسی پاراکلینیک سلامت عمومی مراجعین ۵۹-۳۰ سال: <p>مشاهده آزمایشات مراجعه کننده تا حداکثر تاریخ سه سال پیش در صورتی که مراجعه کننده در فاصله آزمایش فوق تا کنون مشکل جدید سلامتی نداشته باشد</p>	معاینه	
راهنمای اجرایی خدمات سبا و سما				*	*	تن سنجی	طبقه بندی از نظر:	۲

خدمات سلامت سطح اول

دیف	نوع خدمت	عنوان خدمت	بهورز	مراقب سلامت خانواده	کاردان / کارشناس بهداشت محیط	کاردان / کارشناس بهداشت حرفه ای	کارخان / کارشناس	پزشک	آدرس پروتکل
	-تعیین افراد فاقد مشکل یا دارای وضعیت طبیعی /سالم /مطلوب -تعیین افراد در معرض خطر بیماری -تعیین افراد مشکوک به بیماری یا مشکوک به وجود مشکل -تعیین افراد دارای مشکل یا بیماری یا وضعیت غیر طبیعی /نامطلوب	شیوه زندگی	*	*					-راهنمای بالینی خدمات سبا و سما - مجموعه دستورالعملهای کشوری بیماریهای غیرواگیر و بیماریهای واگیر - مجموعه دستورالعملهای کشوری سلامت روان و سوء مصرف مواد
		سرطانهای زنان							
		مشکلات و بیماریهای دستگاه باروری و تناسلی بیماریهای مزمن زمینه ای غیر واگیر(دیابت، فشار خون بالا، دیس لیپیدمی)							
		بیماری قلبی عروقی					*		
		بیماری بیماری روانپزشکی و سوء مصرف مواد و الکل					*		
		بیماری موسکولو اسکلتال					*		
		سرطانها					*		
		مشکلات و بیماریهای دستگاه باروری و تناسلی					*		
		بیماریهای شغلی					*		
		سایر بیماریها (گوارشی، نورولوژیک، بینایی، شنوایی، دهان و دندان، عفونی مزمن و فرد)					*		
۳	اقدامات درمانی و پیشگیری	تعیین واکسن های مورد نیاز مراجعه کننده - انجام واکسیناسیون در موارد مورد نیاز - مکمل یاری ویتامین D براساس دستور عمل ارائه خدمات مورد نیاز برای مراجعه کننده بر اساس پس خوراند دریافتی از سطوح بالاتر درخواست آزمایشات Hb/Hct، FBS، کلسترول، تری گلیسرید، LDL، HDL برای همه زنان	*	*				- راهنمای اجرایی خدمات سبا و سما - راهنمای بالینی خدمات سبا و سما - مجموعه دستورالعملهای کشوری بیماریهای غیرواگیر و بیماریهای واگیر - مجموعه دستورالعملهای کشوری سلامت روان و سوء مصرف مواد	

دیف	نوع خدمت	عنوان خدمت	بهبورز	مراقب سلامت خانواده	مراقب سلامت خانوار	بهداشت محیط	کاردان / کارشناس	بهداشت حرفه ای	کارخان / کارشناس	پزشک	آدرس پروتکل	
		و مردان در صورتی که آزمایشات قبلی از نظر فاصله زمانی بیش از سه سال قبل انجام شده باشند یا در فاصله آزمایش قبلی تا کنون ابتلا به بیماری یا علائم جدید اتفاق افتاده باشد و بدین ترتیب آزمایش قبلی قابل استناد نباشند، پاپ اسمیر و ماموگرافی برای زنان در صورت لزوم بر اساس پروتکل کشوری ثبت نتایج آزمایشات در فرم ارزیابی دوره ای سلامت و تعیین وضعیت طبیعی یا غیر طبیعی بودن نتایج درخواست آزمایش تکمیلی یا سایر اقدامات پاراکلینیک در صورت لزوم با توجه به سن مراجعه کننده، تاریخچه، شرح حال و نتایج معاینات										
	آموزش عمومی		*	*								
۵	آموزش و مشاوره فردی	معرفی هر یک از خدمات و اهمیت انجام آن برای گیرنده خدمت ارائه بازخورد لازم به مراجعه کننده حین انجام بررسی در خصوص نتایج بررسیها تشویق مراجعه کننده برای موارد مطلوب شیوه زندگی با اتکا به اصول مشاوره آموزش در خصوص چگونگی اصلاح و بهبود شیوه زندگی برای مراجعه کننده مشاوره درخصوص رفع موارد نامطلوب شیوه زندگی با استفاده از روش SOC شامل: تعیین وضعیت فرد از نظر هر یک از مراحل روش مذکور (پیش تفکر، تفکر، آمادگی، عمل و نگهداری)، مداخله آموزشی و رفتاری برای ارتقای فرد از هر مرحله به مرحله بالاتر و در نهایت اقدام برای اصلاح رفتار تغذیه ای نامطلوب، حفظ رفتار صحیح ارایه توصیه ها و آموزش های مندرج در بسته های خدمت گروه هدف آموزش مراجعه کننده در زمینه پیشگیری و خود مراقبتی و مصرف صحیح دارو و عوارض دارویی	*	*						راهنمای اجرایی خدمات سبا و سما - بسته خدمتی کارشناس سلامت روان		
۶	مراقبت ممتد	تعیین تاریخ پیگیری و مراجعه بعدی براساس جدول تواتر زمانی خدمات سلامت میانسالان پیگیری مراقبت بیماران و افراد در معرض خطر (اجرای دستورات دارویی و غیر دارویی، نتایج آزمایشات دوره ای، انجام واکسیناسیون و ...) پیگیری وضعیت دریافت خدمت بصورت تلفنی یا روش های دیگر	*	*	*					*	راهنمای اجرایی خدمات سبا و سما - راهنمای بالینی خدمات سبا و سما - مجموعه دستورالعملهای کشوری بیماریهای غیر واگیر و بیماریهای واگیر	

خدمات سلامت سطح اول

آدرس پروتکل	پزشک	کارشناس / کارشناس بهداشت حرفه ای	کارشناس / کارشناس بهداشت محیط	کارشناس / کارشناس مراقب سلامت خانواده	بهورز	عنوان خدمت	نوع خدمت	دیف
--مجموعه دستورالعملهای کشوری سلامت روان (بسته خدمتی کارشناس سلامت روان) مجموعه آموزشی تغذیه برای تیم سلامت						پیگیری موارد ارجاع و دریافت بازخورد از سطوح پذیرنده ارجاع پیگیری مداخلات ارتقاء سلامت و نتایج پایش خدمات اجرای دستورات سطح ۲ در خصوص بیمار بر اساس بازخورد ارجاع		
	*					ارجاع مراجعه کننده به سطح بالاتر در صورت لزوم بر اساس راهنمای اجرایی و بالینی بررسی موارد ارجاع شده از طرف سایر اعضای تیم سلامت و ارائه بازخورد به آنان	ارجاع	۷

پیوست ۷: شرح خدمات ارائه شده توسط اعضای تیم سلامت در حیطه مراقبت گروه سنی ۶+ سال و بالاتر

ردیف	نوع خدمت	عنوان خدمت	شرح خدمت	بهبور	مراقب سلامت خانواده	مراقب سلامت محیط	کارشناس / کارشناس بهداشت حرفه ای	کارشناس / کارشناس پریشک	منابع
۱	ارزیابی دوره ای	- بررسی سوابق بیماری فردی و خانوادگی	اخذ شرح حال	*	*	*		*	راهنمای آموزشی مراقبت های ادغام یافته و جامع سالمندی (ویژه پریشک و غیرپریشک)
		- بررسی عوامل و نشانه های خطر (شغلی، ارثی ...)	بررسی عوامل و نشانه های خطر شامل بیماریهای قلبی، دیابت، سل ریوی، فشارخون، پوکی استخوان، سقوط و عدم تعادل	*	*	*		*	راهنمای آموزشی بهبود شیوه زندگی سالم در دوران سالمندی - تغذیه
		- بررسی شیوه زندگی سالم	بررسی از نظر وضعیت تغذیه ای	*	*	*		*	جلد اول راهنمای بهبود شیوه زندگی سالم در دوران سالمندی - تغذیه
		- بررسی وضعیت تغذیه	ارزیابی الگوی غذایی از نظر ریسک فاکتورهای تغذیه ای بیماری های غیرواگیر	*	*	*		*	راهنمای آموزشی مراقبتهای ادغام یافته و جامع سالمندی (ویژه پریشک و غیرپریشک)
		- بررسی وضعیت سلامت روان و سوء مصرف مواد و الکل	بررسی از نظر افسردگی، اضطراب و اختلال خواب ، سوء مصرف مواد و الکل	*	*	*		*	
		- بررسی سوابق مصرف دارویی و مکمل ها	بررسی از نظر بی دندانی و دندان مصنوعی و ارجاع به واحد مربوطه	*	*	*		*	
		- بررسی وضعیت دهان و دندان	بررسی از نظر وضعیت واکسیناسیون آنفولانزا	*	*	*		*	
		- بررسی وضعیت واکسیناسیون	بررسی از نظر مخاطرات سقوط و عدم تعادل	*	*	*		*	
- ارزیابی آمادگی خانوار در برابر مخاطرات	راهنمای ترک سیگار	*	*	*		*			
- بررسی رفتارهای پر خطر(استعمال دخانیات)	بررسی سالمند از نظر دمانس و بی اختیاری ادرار	*	*	*		*			
- آزمون به ذهن سپاری و یادآوری کلمات- انجام تست استرس به منظور ارزیابی بی اختیاری ادراری									

خدمات سلامت سطح اول

منابع	پزشک	کارکنان / کارشناس بهداشت حرفه ای	کاردان / کارشناس بهداشت محیط	کاردان / کارشناس مراقب سلامت خانواده	بهورز	شرح خدمت	عنوان خدمت	نوع خدمت	ردیف
	*			*	*	- CXR , U/A پروفایل چربی در دیابت و آنزیمهای کبدی - - BUN - CR - دانسیتومتری استخوان - اسمیر و کشت خلط	- بررسی مشکلات و درخواست های فرد مراجعه کننده (خدمات پاراکلینیک و ...)		
راهنمای آموزشی مراقبتهای ادغام یافته و جامع سالمندی (ویژه پزشک و غیرپزشک)	*			*	*		- تعیین افراد فاقد مشکل	طبقه بندی	۲
	*			*	*		- تعیین افراد در معرض خطر		
	*			*	*		- تعیین افراد مشکوک به بیماری		
	*			*	*	-	- تعیین افراد دارای مشکل		
	*			*	*		- تجویز مکمل های دارویی و درمان های مورد نیاز براساس مجوزهای مربوطه	اقدامات پیشگیری و درمانی	۳
راهنمای آموزشی مراقبت های ادغام یافته و جامع سالمندی (ویژه پزشک و غیرپزشک) مبحث سقوط و عدم تعادل بسته خدمتی کارشناس سلامت روان	*			*	*	- ارائه آموزشهای لازم در ارتباط با سقوط و عدم تعادل	- ارائه خدمات کاهش آسیب		
راهنمای آموزشی مراقبتهای ادغام یافته و جامع سالمندی (ویژه پزشک و غیرپزشک) - مبحث ایمن سازی	*			*	*	- واکسیناسیون آنفولانزا	- واکسیناسیون در موارد خاص		
-----	*			*	*		- ارائه خدمات مورد نیاز برای مراجعه کننده بر اساس پس خوراند دریافتی از سطوح بالاتر		

خدمات سلامت سطح اول

ردیف	نوع خدمت	عنوان خدمت	شرح خدمت	بهبورز	مراقب سلامت خانواده کاردان/ کارشناس	بهداشت محیط کاردان/ کارشناس	بهداشت حرفه ای کارنان/ کارشناس	پزشک	منابع	
۴	آموزش عمومی	-	ارایه توصیه ها و آموزش های مندرج در بسته خدمت گروه هدف	بر حسب نیاز	*	*		*	- راهنمای آموزشی مراقبتهای ادغام یافته و جامع سالمندی (ویژه پزشک و غیرپزشک) جلد اول راهنمای بهبود شیوه زندگی سالم در دوران سالمندی (تغذیه) بسته خدمتی کارشناس سلامت روان	
		-	آموزش در زمینه شیوه زندگی سالم، آمادگی خانوار در برابر مخاطرات و کاهش عوامل خطر بیماری ها (تغذیه نامناسب، کم تحرکی، چاقی، مصرف دخانیات، رفتارهای پرخطر و ...)	بر حسب نیاز	*	*		*		
		-	آموزش بیماران و خانواده ایشان در زمینه پیشگیری و خود مراقبتی و مصرف صحیح دارو و عوارض دارویی	- بر حسب نیاز	*	*		*		
		-	فرهنگ سازی، انگ زدایی و اصلاح باورهای نادرست اجتماعی	- بر حسب نیاز	*	*		*		
		-	مشاوره فردی و خانوادگی مندرج در بسته های خدمت گروه های هدف	بر حسب مورد	*	*		*		
		-	آموزش در زمینه ارتقاء سطح سواد سلامت روان و ارتقاء دانش و اصلاح نگرش در زمینه سوء مصرف مواد و پیشگیری از آسیب های اجتماعی	بر حسب مورد	*	*		*		
۵	مشاوره	-	انجام مراقبت های ویژه مشاوره های روانشناختی (کارشناس سلامت روان)	-	تمام سالمندان در معرض ابتلا به بیماری			*	راهنمای آموزشی مراقبتهای ادغام یافته و جامع سالمندی (ویژه پزشک و غیرپزشک) بسته خدمتی کارشناس سلامت روان	

خدمات سلامت سطح اول

ردیف	نوع خدمت	عنوان خدمت	شرح خدمت	بهبورز	مراقب سلامت خانواده	کاردان/ کارشناس مراقب سلامت محیط	کاردان/ کارشناس بهداشت حرفه ای	کارنان/ کارشناس	پزشک	منابع
۶	پیگیری و مراقبت	- پیگیری مراقبت بیماران و افراد در معرض خطر (اجرای دستورات دارویی و غیر دارویی، نتایج آزمایشات دوره ای، انجام واکسیناسیون و ...)	- بر حسب مورد	*	*	*			*	راهنمای آموزشی مراقبتهای ادغام یافته و جامع سالمندی (ویژه پزشک و غیرپزشک)
			بر حسب مورد	*	*	*			*	دستورالعمل فرم پیگیری سالمند
			بر حسب مورد	*	*	*			*	
۷	ارجاع	- ثبت اقدامات در فرم های پرونده خانوار	-----	*	*	*			*	راهنمای آموزشی مراقبتهای ادغام یافته و جامع سالمندی (ویژه پزشک و غیرپزشک)- فرمهای ارجاع مجموعه آموزشی تغذیه برای تیم سلامت
			-----	*	*	*			*	
			-----	*	*	*			*	

* یادآوری: مواد مصرفی (سرنگ و ست سرم) توسط گیرنده خدمت تامین خواهد شد

اولویت برای انجام خدمات سلامت سالمندی به ترتیب با پرستار - ماما - کاردان یا کارشناس بهداشت خانواده و مبارزه با بیماریها می باشد

پیوست ۸: شرح خدمات ارائه شده توسط اعضای تیم سلامت در حیطه مراقبت پیش از بارداری تا پس از زایمان

ردیف	عنوان خدمت	زیر مجموعه خدمت	کاردان/ کارشناس بهداشت خانواده / بهورز	پزشک/ ماما	آدرس پروتکل
مراقبت پیش از بارداری	مصاحبه و تشکیل پرونده شامل				
		بررسی مشخصات فردی و خانوادگی و سابقه بارداری و زایمان قبلی، بیماری و ناهنجاری، اختلالات روانی / همسرآزاری، رفتارهای پر خطر، اعتیاد، مصرف سیگار / الکل، رژیم غذایی خاص		*	الف ۱ و ۲ و ۳ کتاب مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران (ویژه پزشک و ماما) بسته خدمتی کارشناس سلامت روان
	معاینه بالینی و ارجاع در صورت نیاز (معاینه توسط پزشک عمومی و مواردی که با * مشخص شده است ترجیحاً توسط ماما یا پزشک عمومی زن انجام می شود)				
		اندازه گیری قد و وزن، تعیین نمایه توده بدنی، علائم حیاتی، معاینه فیزیکی، دهان و دندان، واژن و لگن*		*	الف ۱ و ۲ و ۳ کتاب مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران (ویژه پزشک و ماما) بسته خدمتی کارشناس سلامت روان
	درخواست آزمایش ها یا بررسی تکمیلی				
		TSH, CBC, BG, Rh, FBS, U/A, U/C, HBsAg (در صورت نیاز)، پاپ اسمیر و تیتراژ آنتی بادی ضد سرخچه ، HIV و VDRL		*	الف ۴ کتاب مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران (ویژه پزشک و ماما)
	آموزش و مشاوره، تجویز مکملها و ایمن سازی				
		بهداشت فردی، روان، جنسی، دهان و دندان، تغذیه/ مکمل های دارویی، عدم مصرف مواد و الکل، شغل سخت و سنگین، قطع روش پیشگیری از بارداری و زمان مناسب باردار شدن فرزند پروری (کارشناس سلامت روان)		*	ح (راهنما) کتاب مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران (ویژه پزشک و ماما)
		تجویز اسید فولیک		*	الف ۱ و ح ۶ کتاب مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران (ویژه پزشک و ماما)
		تزریق توأم و سرخچه		*	
مراقبت بارداری	مصاحبه و تشکیل یا بررسی پرونده شامل				
		بررسی پرونده و آشنایی با وضعیت بارداری فعلی و قبلی، تعیین سن بارداری، بیماری و ناهنجاری، اختلالات روانی / همسرآزاری، رفتارهای پرخطر، اعتیاد، مصرف سیگار و الکل، آخرین روش پیشگیری از بارداری، شکایت های شایع و علائم خطر، مصرف مکملها و گروههای غذایی، حرکت جنین، تروما، اضافه وزن و چاقی و الگوی غذایی از نظر ریسک فاکتورهای تغذیه ای بیماری های غیرواگیر	*	*	ب ۱ و ۲ و ۳، پ ۱ تا ۱۹ کتاب مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران (ویژه پزشک و ماما) و الف ۱ و ۲ و ۳ (ویژه کاردان، کارشناس)

ردیف	عنوان خدمت	زیر مجموعه خدمت	کاردان/ کارشناس بهداشت خانواده / بهورز	پزشک/ ماما	آدرس پروتکل
		معاینه بالینی و ارجاع در صورت نیاز			
		اندازه گیری قد و وزن، تعیین نمایه توده بدنی، ترسیم منحنی وزن گیری، علائم حیاتی، معاینه فیزیکی، دهان و دندان، بررسی ارتفاع رحم، شنیدن صدای قلب جنین	*	*	ب ۱ و ۲ و ۳، پ ۱ تا ۱۹ کتاب مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران(ویژه پزشک و ماما) و الف ۱ و ۲ و ۳ (ویژه کاردان، کارشناس) درمان وابستگی به مواد افیونی در بارداری، تولد، شیردهی و نوزادی
		درخواست آزمایش و بررسی های تکمیلی			
		HIV و VDRL نوبت اول و دوم کومیس غیر مستقیم، پیشنهاده و درخواست غربالگری ناهنجاری جنین، سونوگرافی، OGTT، CBC, BG, Rh, FBS, U/A, U/C, HBsAg، پاپ اسمیر و تیتراژ آنتی بادی ضد سرخچه،	*	*	ب ۱ و ۲ و ۳ کتاب مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران(ویژه پزشک و ماما) و الف ۱ و ۲ و ۳ (ویژه کاردان، کارشناس)
		آموزش و مشاوره، تجویز مکملها و ایمن سازی			
		بهداشت فردی، روان، جنسی، دهان و دندان، تغذیه/ مکمل های دارویی، عدم مصرف مواد و الکل، شغل سخت و سنگین، علائم خطر مادر و نوزاد، زمان مناسب باردار شدن، مراقبت از نوزاد، فواید زایمان طبیعی فرزند پروری (کاشناس سلامت روان)	*	*	ح (راهنما) کتاب مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران(ویژه پزشک و ماما) و ت (راهنما) ویژه کاردان، کارشناس بسته خدمتی کارشناس سلامت روان
		تجویز اسید فولیک، آهن و مولتی ویتامین	*	*	ب ۱ و ۲ و ۳ و ح ۶ کتاب مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران(ویژه پزشک و ماما) و الف ۱ و ۲ و ۳ (ویژه کاردان، کارشناس)
		تزریق توأم	*	*	
		تجویز و تزریق رگام از هفته ۲۸ تا ۳۴ بارداری	*	*	
		مصاحبه و تشکیل یا بررسی پرونده شامل			
		بررسی پرونده و آشنایی با وضعیت مادر و وضعیت زایمان، سؤال در مورد ترشحات مهبل و خونریزی، مشکلات ادراری- تناسلی و اجابت مزاج، اختلالات روانی شایع در دوره بعد از زایمان، سوء مصرف مواد و الکل، بیماری زمینه ای، وضعیت شیردهی، سرگیجه، شکایت شایع، همسرازاری، درد، مصرف مکمل های دارویی	*	*	ج ۱ و ۲ و چ ۱ تا ۸ کتاب مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران(ویژه پزشک و ماما) و ب ۱ و ۲ و پ (ویژه کاردان، کارشناس)
		معاینه بالینی و ارجاع در صورت نیاز			
		معاینه چشم، پستان ها، شکم (رحم)، اندام ها، محل بخیه ها، کنترل علائم حیاتی، حال عمومی	*	*	ج ۱ و ۲ و چ ۱ تا ۸ کتاب مراقبت های ادغام یافته سلامت مادران(ویژه پزشک و ماما) و ب ۱ و ۲ (ویژه کاردان، کارشناس)
		درخواست آزمایش و بررسی های تکمیلی			

فدماآ سلامت سطح اول

آدرس پروآكل	پزشك/ ماما	كاردان/ كارشناس بهداشت خانواده / بهورز	زير مجموعه خدمت	عنوان خدمت	رديف
ج ۲ كتاب مراقبت هاي ادغام يافته سلامت مادران(ويژه پزشك و ماما) و ت (راهنما) (ويژه كاردان، كارشناس)	*	*	پاپ اسمير و درخواست OGTT ، SBS در مراقبت سوم		
آموزش و مشاوره، تجويز مكملها و ايمن سازي					
ج (راهنما) كتاب مراقبت هاي ادغام يافته سلامت مادران(ويژه پزشك و ماما) و پ (ويژه كاردان، كارشناس) بسته خدمتي كارشناس سلامت روان	*	*	بهداشت فردي، روان و جنسي، بهداشت دهان و دندان، تغذيه و مكمل هاي دارويي، شكايآ شايع، نحوه شيردهي و مشكلات آن، علائم خطر مادر و نوزادزمان مناسب بارداري بعدي، مراقبت از نوزاد، مراجعه براي انجام پاپ اسمير، فرزند پروري (كارشناس سلامت روان)		
ج ۱ و ح ۶ كتاب مراقبت هاي ادغام يافته سلامت مادران(ويژه پزشك و ماما) و ب ۱ (ويژه كاردان، كارشناس)	*	*	آهن و مولتي ويتامين تا ۳ ماه پس از زايمان		

شرح وظایف کارکنان در برخورد با موارد مراجعه کننده مشکوک به بیماری‌های عفونی و واگیردار^۵

۱. شناسایی بیماران هدف نظام مراقبت کشوری
۲. گزارش و تکمیل فرم‌های عملیاتی برای بیماران هدف نظام مراقبت کشور
۳. ارجاع بیماران هدف شناسایی شده به از کارشناس به پزشک
۴. نمونه برداری از بیماران هدف و ارسال نمونه‌ها به آزمایشگاه تعیین شده و پیگیری نتایج
۵. پیگیری موارد تماس و موارد در معرض خطر بیماری‌های هدف مراقبت
۶. آموزش و اطلاع‌رسانی به بیماران، همراهان، موارد تماس و نیز جمعیت تحت پوشش
۷. نظارت و همکاری در تریاژ بیماران مراجعه کننده به مرکز یا پایگاه
۸. بررسی وضعیت اپیدمیولوژیک بیماری‌های هدف در منطقه تحت پوشش
۹. جمع‌آوری و آنالیز اولیه اطلاعات بیماری‌های هدف مراقبت و تهیه گزارش دوره‌ای
۱۰. پیگیری تأمین وسایل و تجهیزات و امکانات عملیاتی (واکسن، وسایل نمونه‌برداری، داروهای مورد نیاز و ...)
۱۱. طراحی و اجرای برنامه‌های نظارتی و پایشی
۱۲. طراحی و اجرای برنامه‌های ارزشیابی
۱۳. همکاری در اجرای برنامه‌های نظارتی و ارزشیابی ابلاغی از سطوح بالاتر
۱۴. همکاری در اجرای برنامه‌های مداخله‌ای بهداشتی (واکسیناسیون، نمونه‌برداری، بررسی‌های میدانی و ...)
۱۵. تهیه پس‌خوراند و پیگیری اصلاحات و توصیه‌های به عمل آمده در سطح پائین‌تر
۱۶. طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی و انجام بازدیدهای دوره‌ای از سطح پائین‌تر
۱۷. انجام سایر وظایف محوله حسب ضرورت

^۵ برای اطلاع از جزئیات انجام کار از «دستورعمل‌ها و راهنماهای پیشگیری، تشخیص و درمان بیماری‌های واگیر» استفاده نمایید.

ردیف	عنوان خدمت	شرح خدمت	بهورز	مداخلت محیط	کارشناس / کارشناسان	معاونان / کارشناسان	کاردان / کارشناس	پروتکل / راهنما
۱	نظارت و کنترل بهداشت آب و فاضلاب	- بازرسی از سامانه های تأمین آب آشامیدنی و تهیه نقشه کروکی کامل سامانه تأمین آب با نمایش نقاط بالقوه آسیب پذیر	*	*	-			راهنمای نظارت بر سامانه های آب آشامیدنی
۲		- پایش و کنترل کیفیت آب آشامیدنی بر اساس استاندارد های ملی شامل : • سنجش میزان کلر آزاد باقیمانده در آب شرب مناطق تحت پوشش بر اساس استاندارد ملی ۱۰۵۳ و راهنمای کلر سنجی و ارائه گزارش	*	*	-			راهنمای کلر سنجی و ثبت نتایج آن در سامانه جامع بازرسی مرکز سلامت محیط و کار استاندارد ملی شماره ۱۰۵۳
۳		• تهیه و توزیع کلر مادر یک درصد برای خانوارهای فاقد دسترسی به شبکه عمومی و کلر سنجی از آب مصرفی آنها	*	*				
۴		• ثبت کلر سنجی در سامانه جامع مدیریت بازرسی مرکز سلامت محیط و کار	*	*				
۴		- ارسال فوری گزارش های موارد نقص موجود در سامانه تأمین آب و موارد صفر و نامطلوب کلر سنجی به مرکز بهداشتی درمانی و پیگیری موارد	*	*				
۴		- شرکت در جلسات آموزشی و جلسات جلب همکاری بین بخشی و درون بخشی و پیگیری مصوبات جلسات	*	*				
۴		- تعیین میزان کلر خواهی آب طبق دستورالعمل اقدامات بهداشت آب و فاضلاب برای پیشگیری و کنترل بیماری های منتقله از آب	*	*				
۴		- پیگیری و نظارت فعال بر آب مزارع کشاورزی که با فاضلاب خام آبیاری می شوند به منظور جلوگیری و کنترل آن	*	*				
۴		- اقدامات بهداشت آب و فاضلاب در شرایط اضطرار و کنترل طغیان بیماری	*	*				راهنمای بهداشت آب و فاضلاب در شرایط اضطراری و بلایا

خدمات سلامت سطح اول

ردیف	عنوان خدمت	شرح خدمت	بهورز	مسلطه یا زمینه ها کاردان / کارشناس کاردان / کارشناس بهداشت محیط	پروتکل / راهنما
					<ul style="list-style-type: none"> - راهنمای دفع فاضلاب در شرایط اضطرار جلد (۱) - راهنمای دفع فاضلاب در شرایط اضطرار جلد (۲)
۵		- رسیدگی و پیگیری شکایات مربوط به بهداشت آب و فاضلاب	*	*	
۶		- شناسایی روستا از نظر جمع آوری و دفع فاضلاب و آموزش خانوارها	*		
۷		<ul style="list-style-type: none"> - بازدید و جمع آوری اطلاعات مربوط به شاخص های بهداشت محیط روستا: • جمع آوری و دفع بهداشتی زباله • جمع آوری و دفع بهداشتی فضولات دامی • بهداشت مسکن از جمله دسترسی خانوارهای روستایی به توالت بهداشتی • نحوه نگهداری دام و طیور 	*		<ul style="list-style-type: none"> - <u>بلوک بهورزی</u>
۸		- بازدید از خانوار های روستایی و آموزش بهداشت آب و فاضلاب برای آنها	*		
۹		- نمونه برداری از آب شرب و ارسال آن برای انجام آزمایش های باکتریولوژیکی در مناطق تحت پوشش بر اساس استانداردهای ملی (۱۰۱۱-۴۲۰۸)	*		<ul style="list-style-type: none"> - <u>استاندارد ملی شماره ۱۰۱۱</u> - <u>استاندارد ملی شماره ۴۲۰۸</u>
۱۰		- پیگیری دریافت بموقع نتایج آزمایش باکتریولوژیکی و شیمیایی نمونه	*		
۱۱		- نمونه برداری از آب شرب و ارسال آن جهت آزمایش شیمیایی براساس کتاب استاندارد متد	*		<ul style="list-style-type: none"> - <u>جدول نمونه برداری و آماده سازی نمونه های شیمیایی</u>
۱۲		• انعکاس فوری نتایج آزمایش آب های غیر قابل شرب به ستاد مرکز بهداشت شهرستان و پیگیری تا رفع مشکل	*		
۱۳		- بررسی علت آلودگی آب و پیگیری موارد نامطلوب	*		
۱۴		- نمونه برداری مجدد از نقاط آلوده			
۱۵		- ارسال فوری گزارش های موارد نقص موجود در سامانه تأمین آب و موارد صفر و نامطلوب کمر سنجی به مرکز بهداشت شهرستان و پیگیری موارد	*		

خدمات سلامت سطح اول

پروتکل / راهنما	کاردان / کارشناس مسئله یا بیماری ها	کاردان / کارشناس بهداشت محیط	بهورز	شرح خدمت	عنوان خدمت	ردیف
- راهنمای بهداشت آب و فاضلاب برای پیشگیری و کنترل بیماری های منتقله از آب		*		- بررسی وضعیت بهداشت آب و فاضلاب در هنگام بروز بیماری های منتقله بوسیله آب و ارسال گزارش فوری و نهایی آن به سطوح بالاتر در سریعترین زمان		۱۶
- راهنمای برنامه ایمنی آب		*		- همکاری در اجرای برنامه ایمنی آب		۱۷
		*		- تعیین محدوده کاهش یا عدم وجود کلر آزاد باقیمانده		۱۸
		*		- پیگیری و نظارت فعال بر آب مزارع کشاورزی که با فاضلاب خام آبیاری می شوند به منظور جلوگیری و کنترل آن		۱۹
				- پیگیری موارد مرتبط با پروفایل شیمیایی آب آشامیدنی		۲۰
- راهنمای بهداشت آب استخرهای شنا و شناگاه های طبیعی		*	-	- پایش آب استخرهای شنا و شناگاه های طبیعی		۲۱
		*	*	- رسیدگی و پیگیری شکایات مربوط به بهداشت آب و فاضلاب		۲۲
		*	*	- شناسایی منطقه از نظر جمع آوری و دفع فاضلاب		۲۳
		*		- پایش از خانه های بهداشت تحت پوشش		۲۴
		*		- آموزش و راهنمایی بهورزان در خصوص بهداشت آب و فاضلاب		۲۵
- بلوک بهورزی		*		- بازرسی و نظارت بر نحوه جمع آوری و دفع بهداشتی زباله		۲۶
				- بازرسی و نظارت بر نحوه نگهداری دام و طیور		
				- بازرسی و نظارت بر نحوه جمع آوری و دفع بهداشتی فضولات دامی		۲۷

خدمات سلامت سطح اول

پروتکل / راهنما	کارشان / کارشناس مبارزه با بیماری ها	کارشان / کارشناس بهداشت محیط	بهبود	شرح خدمت	عنوان خدمت	ردیف
راهنمای محاسبه، تعیین و اعلام شاخص کیفیت هوا	*	*		- بازدید از منابع ثابت آلاینده هوا و معرفی به مراجع ذیربط	نظارت و پایش آلودگی هوای شهری	۱
	*	*		- پیگیری مصوبات موضوع آلودگی هوا (در صورت درگیر بودن شهر با آلودگی هوا)		۲
	*	*		- هماهنگی با فوریت های پزشکی (اورژانس)، بیمارستان ها در خصوص خدمات رسانی در شرایط آلودگی هوا (هشدار، اضطرار و بحران)		۴
	*	*		- همکاری در برگزاری هفته هوای پاک و مناسبت های مرتبط با آلودگی هوا		۴
	*	*		- آموزش و ارائه روش های ارائه و حفاظت از خود و اطلاع رسانی در شرایط آلودگی هوا (هشدار ، اضطرار و بحران) به گروه های حساس ، کودکان و سالمندان		۴

پروتکل / راهنما	کارشان / کارشناس مبارزه با بیماری ها	کارشان / کارشناس بهداشت محیط	بهبود	شرح خدمت	عنوان خدمت	ردیف
راهنمای عملیات بهداشت محیط در شرایط اضطراری و بلایا راهنمای مدیریت بهداشت محیط در بلایا و شرایط اضطرار راهنمای برنامه ملی عملیاتی پاسخ	*	*		- کنترل و نظارت و پیگیری عوامل محیطی در بلایا و شرایط اضطرار و جلوگیری از وقوع اپیدمی ها و بیماری های شایع، نوپدید و بازپدید	نظارت و کنترل عوامل محیطی در بلایا و شرایط	۱
	*	*		- نظارت بر بهداشت آب و دفع بهداشتی فاضلاب ، بهداشت مواد غذایی ، نظارت بر سمپاشی و گندزدایی محیط ، نظارت بر سرپناه ، احداث سرویس های بهداشتی ،		۲

پروتکل / راهنما	کارشناس مبارزه با بیماری ها	کارشناس بهداشت محیط	بهورز	شرح خدمت	عنوان خدمت	ردیف
<p>بهداشت عمومی در بلایا و فوریت ها ۱۳۹۰</p> <p>- پایگاه ثبت شکایات بهداشتی در سامانه مدیریت نظارت و ارتباطات مردمی ۱۴۹۰</p> <p>- پایگاه اطلاع رسانی سامانه مدیریت نظارت و ارتباطات مردمی ۱۴۹۰</p> <p>- فرم ارزیابی سریع بهداشت محیطی در بلایا و شرایط اضطرار</p> <p>- فرم گزارش فعالیت های روزانه بهداشت محیط در بلایا و شرایط اضطرار</p> <p>پروتکل استفاده از بستر برنامه های جاری مرکز(CBI) برای پیشبرد اهداف ستاد فوریت های سلامت محیط و کار</p>				حمام های بهداشتی، دفع بهداشتی پسماند و مدفوع در شرایط اضطرار	<p>اضطرار و همکاری در جلوگیری از وقوع اپیدمی ها و بیماری های شایع، نوپدید و بازپدید</p>	
		*		- شرکت در کمیته های منطقه ای در بلایای طبیعی		۳
		*		- آموزش عمومی در خصوص کنترل عوامل محیطی در بلایای طبیعی تا رسیدن کمک		۴
		*	*	- پیگیری نواقص مربوطه به برنامه عملیات بهداشت محیطی مناطق آسیب دیده		۴
		*		- پیگیری برنامه ها و سیستم های مدیریتی مربوط به خدمات بهداشت محیطی برای تسهیلات مراقبتهای بهداشتی شامل ارزیابی، تدارک و بازگرداندن (مرمت) خدمات به حالت وضعیت عادی		۴
		*		- پیگیری پروفایلها و ایجاد و ابه روز رسانی بهداشت محیط در شرایط اضطراری برای برنامه های بهداشت محیط در شرایط اضطراری		۴
		*		- استفاده از بستر برنامه های جاری مرکز(CBI و ...) جهت توسعه برنامه های ستاد فوریت های سلامت کشور		۴

پروتکل / راهنما	مبارزه با بیماری ها کاردان / کارشناس	بهداشت محیط کاردان / کارشناس	بهورز	شرح خدمت	عنوان خدمت	ردیف
ضوابط فعالیت شرکت های مبارزه با حشرات و جانوران موذی		*		اعلام سموم مورد نیاز مبارزه با ناقلین جهت مبارزه با حشرات و جوندگان با کاربری بهداشت عمومی در شرایط حوادث و بلايا	نظارت و پایش محیطی ناقلین و سموم	۱
	*	*		همکاری با کارشناس مبارزه با بیماری های واگیر (بیماری های زئونوز) در خصوص کنترل و مقابله با بروز بیماری های مشترک انسان و حیوان – ناقلین در منطقه		۲
	*	*		همکاری و نظارت بر اقدامات شهرداری و بخشداری ها درخصوص کنترل و کاهش انتشار حشرات و جانوران موذی		۳

ردیف	عنوان خدمت	شرح خدمت	بهورز	مشارکت یا بیماری ها کارشناس / کارشناس بهداشت محیط	کارشناس / کارشناس مشارکت یا بیماری ها	پروتکل / راهنما
۱	نظارت و پایش مدیریت پسماند	- بازدید و نظارت بر مراکز مختلف تولید، تفکیک، جمع آوری، حمل و نقل، ذخیره سازی، بازیافت پردازش و دفع پسماند ها یروستایی / شهری	*	*		قانون مدیریت پسماند
۲		- بازدید، کنترل و نظارت بر مدیریت کلیه پسماند(صنعتی، کشاورزی و...)از دیدگاه بهداشتی	*	*		- آیین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماند
۳		- بررسی محل های ذخیره سازی موقت، ایستگاه های انتقال و...	*	*		ضوابط و روشهای مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی و پسماندهای وابسته
۴		- بازدید، کنترل و نظارت بر وضعیت پسماندهای پزشکی از نظر تفکیک، جمع آوری، حمل و نقل و نگهداری موقت و تصفیه، دفع و بی خطر سازی	*	*		- راهنمای سرفصل ها و محتوای برنامه آموزش مدیریت پسماند پزشکی
۴		- شناسایی نقاط بحرانی و خطر زا از نظر پسماند در منطقه تحت پوشش	*	*		
		- پیگیری مشکلات مربوط به عدم مدیریت صحیح پسماند در منطقه تحت پوشش	*	*		
		- برگزاری جلسات مرتبط در روستاها با مشارکت شوراها و در شهرها با مشارکت شهرداری ها و ارگانهای ذیربط	*	*		

پروتکل / راهنما	کاردان / کارشناس مبارزه با بیماری ها	کاردان / کارشناس بهداشت محیط	بهبود	شرح خدمت	عنوان خدمت	ردیف
دستورالعمل پایش و نظارت در برنامه ابتکارات جامعه محور		*	*	همکاری در تشخیص و شناسایی ظرفیت ها و امکانات و مشکلات جامعه روستایی و شهری	نظارت و اجرای برنامه های ابتکارات جامعه محور (CBI)	۲
		*		همکاری در جهت توجیه همکاران بین بخشی و درون بخشی روستایی و شهری		۴
		*		ارائه و پیشنهاد و اجرای برنامه های اولویت دار اجتماع محور		۵
		*		جلب مشارکت های مردمی		۶
		*		پیگیری در جهت رفع نیاز و اجرای پروژه		۷

پروتکل / راهنما	مبارزه با بیماری ها کاردان / کارشناس	بهداشت محیط کاردان / کارشناس	بهورز	شرح خدمت	عنوان خدمت	ردیف
بلوک بهورزی (بهداشت محیط)		*	*	شناسایی روستاهای دارای معضلات بهداشت محیطی	نظارت ، بهسازی و کنترل بهداشت محیط روستا	۱
		*	*	اولویت بندی معضلات بهداشتی روستا		۲
		*	*	بازدید و بررسی منابع تأمین کننده آب آشامیدنی در روستاهای فاقد لوله کشی		۳
		*	*	بازدید و بررسی نحوه جمع آوری و دفع زباله روستا		۴
		*	*	بازدید و بررسی نحوه جمع آوری فضولات حیوانی روستا		۵
		*	*	بازدید و بررسی معابر و محلات از نظر وجود یا عدم وجود آبهای راکد		۶
		*	*	<ul style="list-style-type: none"> • جلب مشارکت مردم و شوراهای ارگانه‌های درگیر در روستا فعال نمودن جلسات شوراهای بهداشت روستاها و جلب مشارکت آنان • جلب مشارکت شوراهای در تعیین مشکلات؛ اولویت ها و راهکارها • همکاری با دفتر امور مناطق محروم کشور (نهاد ریاست جمهوری)از طریق امضاء تفاهم نامه در خصوص عملیات بهداشت محیط روستا • مشارکت ارگانها در زمینه حمل و توزیع مصالح و اجراء 		۷
		*	*	<ul style="list-style-type: none"> - پایش و ارزشیابی نحوه اجرای پروژه تا مراحل پایانی • نظارت بر نحوه اجرای پروژه تا مراحل پایانی کامل پروژه برابر مقررات و دستورالعمل های بهداشتی وارسال بموقع گزارشات نحوه اجرای پروژه به سطوح بالاتر 		۸

فدماآ سلامت سطح اول

پروتکل / راهنما	کاردان / کارشناس مبارزه با بیماری ها	کاردان / کارشناس بهداشت محیط	بهورز	شرح خدمت	عنوان خدمت	ردیف
<p>راهنمای محاسبه، تعیین و اعلام شاخص کیفیت هوا</p> <p>چگونه از اثرات ریزگردها بر سلامت خود بکاهیم؟</p>		*	*	- همکاری در بررسی اثرات آلودگی هوا بر سلامت در منطقه تحت پوشش	<p>نظارت و پایش آلودگی هوا</p> <p>وریزگردها و خشکسالی</p>	۱
		*		- نظارت و اجرای طرح تشدید بازرسی های بهداشت محیط در منابع آب و بهداشت مراکز نگهداری و انباشت مواد غذایی (در صورت درگیر بودن شهر)		۲
		*		- توزیع ماسک تنفسی به نیرو های بهداشتی و نیروهای خدمات اورژانس در سطح منطقه		۳
		*		- هماهنگی با فوریت های پزشکی (اورژانس)، بیمارستان ها در خصوص خدمت رسانی در شرایط آلودگی هوا (هشدار، اضطرار و بحران)		۴
		*		- پیگیری مشکلات آلودگی هوا (در صورت درگیر بودن شهر) به مرکز بهداشت شهرستان		۵

پروتکل / راهنما	کاردان / کارشناس مبارزه با بیماری ها	کاردان / کارشناس بهداشت محیط	بهورز	شرح خدمت	عنوان خدمت	ردیف
<p>راهنمای آموزشی کنترل استعمال دخانیات</p> <p>راهنمای آموزشی ترک دخانیات</p> <p>راهنمای آموزشی کنترل دخانیات برای دانشجویان</p> <p>قانون جامع کنترل و مبارزه ملی دخانیات</p>		*		بررسی وضعیت موجود استعمال دخانیات در مراجعین به مرکز بهداشتی درمانی بمنظور بررسی میزان آگاهی و نحوه نگرش آنان در مورد دخانیات و تکمیل فرم اطلاعات مربوط به مراجعین به مرکز	<p>نظارت ، کنترل و کاهش استعمال مواد دخانی</p>	۱
		*	*	ارائه اطلاعات پایه (آموزش چهره به چهره ، مختصر و ارائه مواد آموزشی) به مراجعین سیگاری و غیر سیگاری و افراد در معرض دود دست دوم به ویژه مادران		۲
		*	*	تکمیل فرم ثبت نام برای سیگاری های علاقمند به ترک سیگار		۳
				هماهنگی جهت ارائه آموزشهای لازم در خصوص مضرات استعمال دخانیات به گروه های هدف (مدارس – خانواده – کارخانجات – اصناف و ...) با همکاری کارکنان مرکز بهداشتی درمانی		۴
		*	*	هماهنگی و ارجاع افراد علاقمند به ترک جهت شرکت در کلاسهای آموزشی ترک		۴
		*		همکاری با پزشک مرکز در ارتباط مستمر با مرکز بهداشت شهرستان و ارائه گزارش		۴
		*		هماهنگی با سایر کارکنان مرکز بهداشتی درمانی جهت ارجاع سیگاری و غیر سیگاری علاقمند به کسب اطلاعات در زمینه دخانیات به واحد مشاوره ترک دخانیات		۴
		*		کنترل و نظارت بر قوانین و مقررات مربوط به کنترل دخانیات از نظر شرایط فروش ، ممنوعیت استعمال دخانیات در اماکن عمومی و اماکن غذایی و اطلاع رسانی مناسب در واحد های صنفی فوق		۴
				ثابت موارد تخلف در خصوص ممنوعیت عرضه و استعمال دخانیات (۳۰۰ امکنه برای یک کارشناس)		
			تکمیل فرم نظارتی کلینک ترک دخانیات		۴	

● سلامت محیط خانوار

- کنترل ، نظارت و ارتقاء بهداشت و ایمنی مواد غذایی
- نظارت محیط فیزیکی مسکن

پروتکل / راهنما	کاردان / کارشناس مبارزه با بیماری ها	کاردان / کارشناس بهداشت محیط	بهورز	شرح خدمت	عنوان خدمت	ردیف
		*	*	بررسی و نظارت وضعیت بهداشت و ایمنی مواد غذایی از جمله وضعیت ساختمانی آشپزخانه و محل نگهداری مواد غذایی خانوارهای روستایی و حاشیه شهرها	نظارت و ارتقاء بهداشت و ایمنی مواد غذایی خانوار	۱
		*	نیازسنجی آموزشی خانوارها ی روستایی و حاشیه شهرها در زمینه بهداشت مواد غذایی بر اساس جمعیت تحت پوشش و گروه های هدف (کودکان ، مادران ، دانش آموزان و.....)	۲		
		*	آموزش گروه های هدف مادران ، پیشه وران و دانش آموزان روستایی و حاشیه شهرها در زمینه بهداشت مواد غذایی	۳		
		*	*	پیگیری موارد غیر بهداشتی مواد غذایی و انجام نمونه برداری های لازم		۴
		*	*	کنترل نمک های مصرفی خانوار		۵
		*	*	یدسنجی نمک مصرفی خانوار		۶
		*	*	شناسایی و نظارت بهداشت محیطی مشاغل خانگی	نظارت مشاغل خانگی	۱
		*	*	- شناسایی خانوارهای فاقد سرویس بهداشتی سرشماری سالانه خانه بهداشت و برآورد تعداد ونوع مصالح مورد نیاز جهت بهسازی یا احداث مستراح روستایی <ul style="list-style-type: none"> • ارزیابی وضعیت موجود از طریق بازدید منزل به منزل در طول سال • تعیین لیست خانوارهایی که سرویس بهداشتی آنها نیاز به بهسازی و احداث دارند • تعیین لیست خانوارهای کم درآمد • تعیین لیست خانوارهای کم درآمد که تمایل به مشارکت دارند. 	نظارت محیط فیزیکی مسکن	۱

				نیازسنجی آموزشی و آموزش خانوارها در زمینه بهداشت محیط (آلودگی هوا، کنترل حشرات و جوندگان، آب و فاضلاب، مدیریت پسماند، کنترل و کاهش دخانیات و) بر اساس جمعیت تحت پوشش و گروه های هدف (کودکان، مادران، دانش آموزان و.....)	
۲	*	*		<p>– شناسایی خانوارهای که محل نگهداری دام و طیور آنها غیر بهداشتی است</p> <ul style="list-style-type: none"> • سرشماری ابتدای سال خانه بهداشت و بررسی طبق مفاد مجموعه کتب آموزشی بهورزی • ارزیابی وضعیت موجود از طریق بازدید منزل به منزل در طول سال • تعیین لیست خانوارهایی که محل نگهداری دام و طیور آنها غیر بهداشتی است 	
۳	*	*		<p>– شناسایی خانوارهایی که فاقد مسکن بهداشتی هستند</p> <p>– سرشماری ابتدای سال خانه بهداشت و بررسی طبق مفاد مجموعه کتب آموزشی بهورزی و فرم وضعیت محل سکونت خانوار</p>	
۴	*	*		– بازدید و بررسی نحوه جمع آوری و دفع مدفوع خانوار روستایی و حاشیه شهرها	
۵	*	*		– بازدید و بررسی محل نگهداری دام و طیور خانوار روستایی	
۶	*	*		<p>– جلب مشارکت شوراهای بهداشت روستاها، دهیارها و کمیته امداد امام خمینی (ره) جهت همکاری</p> <ul style="list-style-type: none"> • مشارکت مردم در زمینه حمل و توزیع مصالح و اجرای عملیات بهداشت محیط روستا برای خانوارهای تحت پوشش • پیگیری جهت دریافت بموقع مصالح برای بهسازی یا احداث مستراح روستایی <p>تحویل بموقع مصالح به خانوارهای کم درآمد جهت بهسازی یا احداث مستراح روستایی</p>	
۷	*	*		– ایجاد رقابت در بین روستائیان در اجرا و تسریع در انجام عملیات از طریق تشویق آنان	
۸	*	*		– معرفی خانوارهای متخلف طبق ماده ۶۸۸ قانون مجازات اسلامی به سطوح بالاتر	

سلامت محیط‌های جمعی: برابر با آیین نامه اجرائی قانون اصلاح ماده ۱۳ قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی واحد های صنفی شامل: ۱- مراکز تهیه، تولید، توزیع نگهداری، حمل و نقل و فروش مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی: شامل مکان های زیر می باشد: پذیرایی و تفریحی بین راهی، عطاری، بقالی، خواروبار فروشی، رستوران، چلوکبابی، سلف سرویس، تالار پذیرایی، کافه قنادی، انواع شیرینی فروشی و کارگاههای شیرینی پزی، سوپرمارکت، لبنیات فروشی، فروشگاههای بزرگ و زنجیره ای، فروشگاههای گوشت قرمز و سفید، فراورده های خوراکی آبزیان، میگو، طیور، زنبورعسل، آرایش خوراک دامی و مواد پروتئینی، آشپزخانه ها (کترینگ ها)، کبابی، حلیم پزی، آشپزی، کله پزی، جگرکی، سیراب و شیردان، اغذیه و ساندویچ، پیتزا، مرغ سوخاری، چایخانه، قهوه خانه، رستوران های سنتی، آبمیوه، بستنی سازی و فروشی، بوفه، میوه و سبزی فروشی، میادین توزیع میوه و تره بار، مراکز طبخ و آبدارخانه وزارتخانه ها، موسسات و شرکت های دولتی و غیر دولتی، شهرداری ها و سازمان های وابسته، نانوايي ها و انواع مراکز تهیه و عرضه نان، کارگاه ها و کارخانجات تولید انواع مواد غذایی و بسته بندی آن، سیستم های تامین آب آشامیدنی (منبع، مخزن، تصفیه خانه و شبکه توزیع)، موسسات ارائه خدمات پذیرایی و کرایه ظروف و وسایل پذیرایی، آشپزخانه و سلف سرویس کارخانجات صنعتی، کارگاه ها و کارخانجات و اماکن تولید یخ و آب شرب، سردخانه های نگهداری مواد غذایی، انبارهای نگهداری مواد غذایی، نبات و آبنبات پزی، قندریزی، حلواسازی، عصاره گیری (آبغوره، آلبیمو، تهیه ترشیجات و عرقیات)، سبزی خردکنی، کانتینرها و کانکس های ثابت و واحدهای سیار تهیه و عرضه مواد غذایی، عرضه خشکبار، وسائط حمل و نقل مواد غذایی، لبنیات سازی، کشک سابی، اماکن دامی، صنایع وابسته به دام، مبادی ورودی مواد مشمول این آیین نامه، بازارچه های مرزی، بازارهای هفتگی و فصلی و مانند آنها

۲- اماکن عمومی شامل: محیط های کار در وزارتخانه ها، موسسات و شرکت های دولتی و غیر دولتی، شهرداری ها و سازمان های وابسته، موسسات و نهاد های غیر دولتی، مراکز بهداشتی درمانی، مراکز آموزشی و تربیتی و پرورشی، پرورشگاه، استخرهای شنا، پایانه های مسافری، راه آهن، فرودگاه و قطارهای مسافری، وسایل حمل و نقل عمومی شهری و بین شهری، آرایشگاه های مردانه، سالن های آرایش زنانه و کلینیک های زیبایی، مهمانخانه ها، سالن ها و باشگاه های ورزشی، غسالخانه، آرامستان ها، گرمابه های مردانه و زنانه، خوابگاههای دانشجویی و مراکز آموزشی، مراکز نظامی و انتظامی (پادگان ها، مجتمع های مسکونی و منازل سازمانی)، مجتمع های بهزیستی، مسافرخانه ها، هتل ها، مهمانپذیرها، هتل ها، پانسیون ها، مراکز تفریحی و پارک ها، زندان ها، مراکز نگهداری سالمندان، اردوگاه ها و مراکز تجمعی، سالن های تئاتر و سینما، فرهنگسراها، مجتمع های خدماتی رفاهی و مراکز عرضه سوخت (پمپ های گاز و بنزین)، مساجد و اماکن متبرکه، مراکز خدمات آمبولانس، سرویس های بهداشتی عمومی، مراکز دفع پسماند و مانند آن ها، مراکز بهداشتی درمانی و مراکز آموزشی و تربیتی

ردیف	عنوان خدمت	شرح خدمت	بهورز	بهداشت محیط کارشان / کارشناس	مبارزه با بیماری ها کارشان / کارشناس	پروتکل / راهنما
۱	نظارت و کنترل مراکز مراکز تهیه، تولید، توزیع نگهداری، حمل و نقل و فروش مواد غذایی	– شناسائی مراکز تهیه، توزیع عرضه مواد غذایی آئین نامه اجرائی قانون اصلاح ماده ۱۳ قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی (تعداد ۳۰۰ واحد صنفی برای یک کارشان / کارشناس بهداشت محیط)	*	*		- بسته خدمت برنامه نظارت مراکز تهیه، توزیع و عرضه مواد غذایی و اماکن عمومی
۲		– بازرسی بهداشتی از مراکز تهیه، توزیع، نگهداری و فروش مواد غذایی در بخش های : • بهداشت فردی • بهداشت مواد غذایی • بهداشت ابزار و تجهیزات • بهداشت ساختمان	*	*		- راهنمای بهداشت محیط صنوف (مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی و اماکن عمومی)
۳		– اجرا و پیگیری قوانین مواد مشمول آیین نامه ماده ۱۳ قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی براساس گردش دستور العمل (اخطار تعطیل، پلمب، فک پلمب)	*	*		- راهنمای بازرسی بهداشتی مراکز تهیه و توزیع مواد غذایی و اماکن عمومی
۴		– برداشت نمونه مواد غذایی بر ابر آیین نامه ها ومقررات (۱۵۰ نمونه ۴ بار)	*	*		- آیین نامه اجرائی قانون اصلاح ماده ۱۳ قانون مواد خوردنی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی
۵		– توقیف و لاک و مهر محموله های مواد غذایی تا تعیین تکلیف مقامات قضایی بر ابر مقررات	*	*		
۶		– کنترل و نظارت بر قوانین و مقررات مربوط به استعمال دخانیات از نظر شرایط فروش، ممنوعیت استعمال دخانیات در اماکن عمومی و اطلاع رسانی مناسب در	*	*		- راهنمای آموزشی کنترل استعمال دخانیات

پروتکل / راهنما	کاردان / کارشناس مبارزه با بیماری ها	کاردان / کارشناس بهداشت محیط	بهورز	شرح خدمت	عنوان خدمت	ردیف
<ul style="list-style-type: none"> - کنترل آموزشی ترک دخانیات - راهنمای آموزشی کنترل دخانیات برای دانشجویان 				مراکز فوق وثبت موارد تخلف در خصوص ممنوعیت عرضه و استعمال دخانیات		
<ul style="list-style-type: none"> - دستورعمل نحوه اجرای کنترلی و خود اظهاری بهداشتی مراکز و اماکن - دستور العمل موسسات و شرکت ها ی خود اظهاری و خود کنترلی 		*		<ul style="list-style-type: none"> - پایش و پیگیری برنامه های مرتبط با خود کنترلی و خود اظهاری بهداشتی برابر باقوانین و مقررات 		۷
<ul style="list-style-type: none"> - راهنمای برنامه های سلامت و ایمنی موادغذایی در سطح توزیع و عرضه بسته خدمت تجزیه و تحلیل خطر و نقاط کنترل بحرانی در مراکز عرضه مواد غذایی 		*		<ul style="list-style-type: none"> - پیگیری و همکاری در اجرای سیستم بهداشت و ایمنی مواد غذایی (HACCP) در مراکز عرضه مواد غذایی و تشویق واحد های صنفی به اجرای سیستم (برای جمعیت شهری 		۸
		*		<ul style="list-style-type: none"> - پایش و نظارت برنامه حذف جوش شیرین و استفاده از نمک تصفیه شده در فرایند تولید نان های سنتی 		۹
		*	*	<ul style="list-style-type: none"> - نظارت بر مصرف و عرضه نمک و روغن در مراکز طبخ و تهیه مواد غذایی و 		۱۰

ردیف	عنوان خدمت	شرح خدمت	بهورز	بهداشت محیط کاردان / کارشناس	مبارزه با بیماری ها کاردان / کارشناس	پروتکل / راهنما
		اماکن عمومی				
۱۱		- پیگیری و همکاری دراستقرار نظام مراقبت سلامت محصولات کشاورزی و محصولات گلخانه ای به منظور کاهش میزان آفلاتوکسین، سموم آفات نباتی و ...	*	*		
۱۲		- نمونه برداری از نمک های موجود در کل مراکز فروش و عرضه نمک	*	*		-دستور العمل اجرایی برنامه کشوری پیشگیری و کنترل اختلالات ناشی از کمبود ید
۱۳		- پیشگیری و کنترل عوامل محیطی موثر بر بیماری های منتقله از غذا	*	*	*	-دستور العمل اقدامات بهداشت محیطی پیشگیری و کنترل طغیان های منتقله از غذا
۱۴		- اجرای طرح تشدید کنترل وبازرسی بهداشتی در ساعات غیراداری وتعطیل در مراسم ملی مذهبی و مراسم خاص	*	*		
۱۵		- صدور کارت بهداشت	*	*		دستور العمل کارت بهداشتی
۱۶		- همکاری رتبه بندی وضعیت بهداشتی مراکز تحت پوشش	*	*		
۱۷		- اطلاع رسانی رتبه بندی وضعیت بهداشتی مراکز فوق به عموم مردم	*	*		
۱۸		- همکاری در اجرای طرح بسیج سلامت نوروزی (۴۵ روز از سال)	*	*		
۱۹		- پایش و نظارت بر روند فعالیت آموزشگاه های بهداشت اصناف و التزام متصدیان مراکز جهت اخذ گواهینامه بهداشت اصناف	*	*		دستور العمل آموزشگاه اصناف
۲۰		- نیازسنجی آموزشی و آموزش عمومی و اختصاصی هر واحد صنفی در زمینه بهداشت و ایمنی مواد غذایی	*	*		

پروتکل / راهنما	آاردان / آارشناس مبارزه با بيماري ها	آاردان / آارشناس بهداشت محيط	بهورز	شرح خدمت	عنوان خدمت	رديف
		*		نظارت و پايش آموزشگاه هاي اصناف		۲۱
				همكاري و ارئه طريق در پيشگيري و كنترل بيماري هاي مشترك دام و انسان		

ردیف	عنوان خدمت	شرح خدمت	بهورز	کاردان / کارشناس بهداشت محیط	کاردان / کارشناس مبارزه با بیماری ها	پروتکل / راهنما
۱	کنترل و نظارت بهداشتی محیط های زندگی جمعی (مراکز نظامی و انتظامی ، پرورشگاه، خوابگاه، زندان، سرای سالمندان و آسایشگاه و....)	- شناسائی محیط های زندگی جمعی مشمول آئین نامه اجرائی قانون اصلاح ماده ۱۳ قانون مواد خوردنی ، آشامیدنی ، آرایشی و بهداشتی	*	*	*	- مجموعه آئین نامه های بهداشت محیط
۲		- بازرسی بهداشتی از محیط های زندگی جمعی در بخش های بهداشت فردی ، بهداشت مواد غذایی، بهداشت ابزار و تجهیزات و بهداشت ساختمان				
۳		- اجرا و پیگیری قوانین براساس گردش دستور العمل اخطار تعطیل ، پلمب ، فک پلمب				
۴		- کنترل و نظارت بر قوانین و مقررات مربوط به استعمال دخانیات از نظر شرایط فروش ، ممنوعیت استعمال دخانیات و اطلاع رسانی مناسب در مراکز فوق و ثبت موارد تخلف درخصوص ممنوعیت عرضه و استعمال دخانیات				- راهنمای آموزشی کنترل استعمال دخانیات - راهنمای آموزشی کنترل دخانیات برای دانشجویان
۱	کنترل و نظارت بهداشتی محیط های بهداشتی درمانی از جمله مراکز بهداشتی درمانی، مطب و مراکز جراحی محدود کلینیک های دامپزشکی	- ارزیابی و بازرسی از مراکز بهداشتی درمانی و... در بخش های بهداشت فردی، بهداشت مواد غذایی، بهداشت ابزار و تجهیزات و بهداشت محیط بخشهای مختلف ساختمان، مدیریت پسماند و فاضلاب، -	*	*		- آیین نامه اجرایی قانون مدیریت پسماند - ضوابط و روشهای مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی و پسماندهای وابسته راهنمای سرفصل ها و محتوای برنامه آموزش مدیریت پسماند پزشکی

ردیف	عنوان خدمت	شرح خدمت	بهبود	کاردان/ کارشناس بهداشت محیط	کاردان/ کارشناس مبارزه با بیماری ها	پروتکل / راهنما
۲		نظارت و کنترل وضعیت بهداشت محیط مراکز فوق	*	*		
۳		اجرا ، اعمال قوانین براساس گردش دستور العمل (اخطار تعطیل ، پلمب ، فک پلمب) و پیگیری مشکلات مرتبط		*		
۴		کنترل و نظارت بر قوانین و مقررات مربوط به استعمال دخانیات از نظر شرایط فروش ، ممنوعیت استعمال دخانیات و اطلاع رسانی مناسب در مراکز فوق وثبت موارد تخلف درخصوص ممنوعیت عرضه و استعمال دخانیات		*		
۱	نظارت و کنترل بهداشت محیط بیمارستان (در صورت وجود بیمارستان در شهر های زیر ۲۰۰۰۰ نفر)	پیگیری و بررسی اظهارنامه های دستگاههای بی خطر سازپسماند در بیمارستان		*		قانون مدیریت پسماند
۲		نظارت و کنترل وضعیت بهداشت محیط بیمارستان برابر آیین نامه تاسیس و بهره برداری بیمارستان ها (به ازاء یک بیمارستان تحت پوشش)		*		
۳		همکاری در اجرای برنامه CBI (شهر سالم روستای سالم و BDN) به منظور ایجاد بیمارستان سالم		*		
۴		صدور کارت بهداشت برای شاغلین در امر مواد غذایی بیمارستان				
۵		پیگیری اجرای طرح تملک دارایی "تعمیرات و بهسازی سیستم فاضلاب بیمارستانی (طرح تملک دارایی ۳۰۳۰۲۰۱۰) و گزارش به سطوح بالاتر		*		
۶		پیگیری اجرای طرح تملک دارایی "ایجاد سیستم های بیخطر ساز در بیمارستان"		*		

ردیف	عنوان خدمت	شرح خدمت	بهبود	کاردان / کارشناس بهداشت محیط	کاردان / کارشناس مبارزه با بیماری ها	پروتکل / راهنما
		طرح تملک دارایی (۳۰۳۰۲۰۰۸) و گزارش به سطوح بالاتر				
۷		– نظارت ویژه بهداشت مواد غذایی و آشپزخانه در بیمارستان (انبار های مواد غذایی ، سردخانه ها....)		*		
۸		– ارزیابی و نظارت بر وضعیت مدیریت پسماندهای پزشکی (نظارت بر اجرای کامل ضوابط و روشهای مدیریت اجرایی پسماندهای پزشکی و پسماندهای وابسته		*		
۹		– پیگیری در اجرای سیستم بهداشت و ایمنی مواد غذایی (HACCP) در بیمارستان های تحت پوشش		*		
۱۰		– بررسی و نظارت بر وضعیت مدیریت فاضلاب بیمارستان		*		
۱	نظارت و کنترل بهداشت محیط مهد کودک ،مدارس و محیطهای آموزشی	– شناسائی و بازرسی ازمدارس ، روستامهد های و محیط های آموزشی تحت پوشش	*			آیین نامه بهداشت محیط مدارس
۲		– کنترل و نظارت و اعمال قوانین و مقررات برابر قوانین بهداشت محیط مدارس و براساس گردش دستور العمل		*		–
۳		– نظارت بر عرضه و حمل و نقل و توزیع شیر مدرسه و میان وعده ها ونظارت بر اجرای دستورعمل های وزارت بهداشت،درمان و آموزش پزشکی در عرضه مواد غذایی مجاز		*		
۴		– نمونه برداری از آب مدارس تحت پوشش و ارسال به آزمایشگاه و پیگیری نتایج آن		*		
۵		– نمونه برداری از شیر و مواد غذایی مدرسه و ارسال به آزمایشگاه (در صورت		*		

خدمات سلامت سطح اول

پروتکل / راهنما	کاردان / کارشناس مبارزه با بیماری ها	کاردان / کارشناس بهداشت محیط	بهورز	شرح خدمت	عنوان خدمت	ردیف
				نیاز) و پیگیری نتایج نمونه برداری شیر مدرسه		
				– پیگیری مصوبات کمیته فقر غذایی خانواده های کم در آمد شهرستان		۶
		*		– خدمات آموزشی و اطلاع رسانی در زمینه بهداشت محیط و پیشگیری از ابتلاء به ویروس ایدز، کنترل سل و مضرات استعمال دخانیات و		۷
راهنمای نظارت و پایش آب استخرهای شنا و شناگاه های طبیعی		*		– کنترل و نظارت بهداشتی استخر های شنا ، مراکز فرهنگی، ورزشی و تفریحی آبی – پایش و کنترل کیفی آب استخرهای شنا و مراکز تفریحی آبی	کنترل و نظارت سلامت محیط های فرهنگی و تفریحی و ورزشی	۱
		*		– ارزیابی و بازرسی از محیط های فرهنگی ، تفریحی و ورزشی و.... در بخش های بهداشت فردی، بهداشت مواد غذایی ،بهداشت ابزار و تجهیزات وبهداشت ساختمان بهداشت ساختمان		۳
		*		– اجرا و پیگیری قوانین براساس گردش دستور العمل اخطار تعطیل ، پلمب ، فک پلمب		۳
		*		– انجام آزمایش های مربوط به استخرها و شناگاه ها طبق استانداردهای ملی		۴

پروتکل/ راهنما	کارخان / کارشناس مبارزه با بیماری ها	کارخان / کارشناس بهداشت محیط	بهورز	شرح خدمت	عنوان خدمت	ردیف
		*	*	- شناخت و طبقه بندی محیط های آرایشی و پیرایشی	کنترل و نظارت محیط های آرایشی و پیرایشی (آرایشگاه، مؤسسات لاغری، پرورش اندام و حمامهای سونا)	۱
		*		- ارزیابی و بازرسی از محیط های آرایشی و پیرایشی در بخش های بهداشت فردی - بهداشت مواد غذایی، بهداشت ابزار و تجهیزات و بهداشت ساختمان		۲
		*		- اجرا و پیگیری قوانین براساس گردش دستور العمل اخطار تعطیل، پلمب، فک پلمب		۳

پروتکل / راهنما	کاردان / کارشناس مبارزه با بیماری ها	کاردان / کارشناس بهداشت محیط	بهورز	شرح خدمت	عنوان خدمت	ردیف
		*		- شناخت و طبقه بندی ترمینال ، پایگاه ها و پایانه ها	کنترل و نظارت بهداشت محیط ترمینال ، پایگاه ها و پایانه های مرزی	۱
		*		- ارزیابی و بازرسی از محیط های ترمینال ، پایگاه ها و پایانه ها از نظر بهداشت فردی ، بهداشت مواد غذایی ، بهداشت ابزار و تجهیزات و بهداشت ساختمان		۲
		*		- اجرا و پیگیری قوانین براساس گردش دستور العمل اخطار تعطیل ، پلمب ، فک پلمب		۳

پروتکل/ راهنما	کارشانس / کارشانس مبارزه با بیماری ها	کارشانس / کارشانس بهداشت محیط	بهورز	شرح خدمت	عنوان خدمت	ردیف
		*	*	- نیازسنجی آموزشی عمومی در زمینه بهداشت محیط (بهداشت و کنترل آلودگی هوا، بهداشت مواد غذایی، کنترل حشرات و جوندگان، آب و فاضلاب، مدیریت پسماند، کنترل و کاهش دخانیات و)	آموزش عمومی و ارائه خدمات مشترک مدیریت سلامت محیط جامعه، محیط های جمعی و محیط خانوار	
		*	*	- ارائه خدمات آموزشی در زمینه سلامت محیط جامعه (بهداشت هوا، بهداشت مواد غذایی، کنترل حشرات و جوندگان، آب و فاضلاب، مدیریت پسماند و.....)		
		*	*	-اطلاع رسانی عمومی در زمینه سلامت محیط جامعه (بهداشت هوا، بهداشت مواد غذایی، کنترل حشرات و جوندگان، آب و فاضلاب، مدیریت پسماند و.....)		
		*		- شرکت در جلسات مرتبط با بهداشت آب و فاضلاب جامعه بمنظور جلب همکاری بین بخشی و درون بخشی و پیگیری مصوبات جلسات		
		*		- رسیدگی و پیگیری شکایات مرتبط وارائه راهکار های عملی با توجه به شرایط بومی، فرهنگی و اجتماعی		
		*	*	- جمع آوری، ثبت اطلاعات و آمار مورد نیاز در زمینه خدمات ارائه شده		
		*	*	- تهیه و ارائه گزارش های مرتبط با خدمات ارائه شده برای سطوح بالاتر		
		*	*	- ثبت اطلاعات در سامانه جامع مدیریت بازرسی مرکز سلامت محیط و کار و سامانه جامع اطلاعات بهداشت محیط کشور و پورتال مرکز سلامت محیط و کار		

پیوست ۱۱: شرح وظایف بهورز، کاردان یا کارشناس بهداشت حرفه ای

ردیف	عنوان خدمت	شرح فعالیت خدمت ارائه شده توسط ارائه دهنده خدمت	بهورز	کاردان یا کارشناس بهداشت حرفه‌ای در پایگاه	کاردان یا کارشناس بهداشت حرفه‌ای در مرکز سلامت جامعه	منابع		
۱	بازرسی بهداشت حرفه ای از کارگاه ها و واحد های شغلی	-شناسایی کارگاههای خانگی و غیر خانگی روستای اصلی و قمر با انجام سر شماری سالانه مثبت مشخصات عمومی کارگاه در فرم شناسنامه کارگاهی	✓					
		- تفکیک کارگاههای خانگی از غیر خانگی، تعیین بعد شاغلین در کارگاههای غیر خانگی و تعیین آدرس آنها						
		ارجاع فرم شناسنامه کارگاههای غیر خانگی بیش از ۲۰ نفر شاغل به مرکز بهداشتی درمانی روستایی						
		تهیه برنامه زمانبندی بازدید از کلیه کارگاههای خانگی و کارگاههای غیر خانگی کمتر از ۲۰ نفر شاغل (حداقل سه بازدید در طی سال)						
		سر شماری کارگاههای منطقه تحت پوشش حاشیه شهر و مجتمع های کارگاهی خاص حاشیه شهر مانند کوره پزخانه ها و کارگاه های سنتی مانند آهنگری، ریخته گری و بنگاه های اقتصادی غیر رسمی و					✓ *	
		برنامه ریزی، نظارت و اجرای طرح سر شماری کارگاههای تحت پوشش منطقه در حاشیه شهرها و مجتمع های کارگاهی خاص حاشیه شهر مانند کوره پزخانه ها و کارگاه های سنتی مانند آهنگری، ریخته گری، مراکز باز یافت زباله، عوامل اجرایی پسماندهای شهرداری و مراکز مرتبط، و بنگاه های اقتصادی غیر رسمی و						✓
		تهیه نقشه توزیع کارگاهها ی غیر خانگی به تفکیک بعد شاغلین (کمتر از ۲۰ نفر، ۲۰-۵۰ نفر، ۵۰-۵۰۰ نفر، بیش از ۵۰۰ نفر) و ایستگاههای بهگر تحت پوشش پایگاه					✓ *	
تهیه نقشه توزیع کارگاهها ی غیر خانگی به تفکیک بعد شاغلین (کمتر از ۲۰ نفر، ۲۰-۵۰ نفر، ۵۰-۵۰۰ نفر، بیش از ۵۰۰ نفر) و ایستگاههای بهگر، خانه بهداشت کارگری، مراکز بهداشت کار، کمیته های حفاظت فنی و بهداشت کار تحت پوشش مرکز		✓						
شناسایی کارگاه های مشمول ایستگاه بهگر و هماهنگی با مرکز بهداشت معین و اقدامات لازم در مراحل نگهداری و ایجاد ایستگاه های بهگر در کارگاه های مشمول در مراحل انتخاب بهگر، اعزام منتخبین به دوره های آموزشی و بازآموزی برقراری نگهداری وسایل و امکانات کیت بهگر برای پاسخگویی صحیح به هنگام بروز حوادث ناشی از کار			✓ *	•				

خدمات سلامت سطح اول

منابع	کاردان یا کارشناس بهداشت حرفه‌ای در مرکز سلامت جامعه	کاردان یا کارشناس بهداشت حرفه‌ای در پایگاه	بهبود	شرح فعالیت خدمت ارائه شده توسط ارائه دهنده خدمت	عنوان خدمت	ردیف
	✓			تعیین کارگاه ها و واحدهای شغلی مشمول ایستگاههای بهرگر، خانه بهداشت کارگری، مراکز بهداشت کار، کمیته های حفاظت فنی و بهداشت کار در حاشیه شهر و کسب فهرست شرکتها و مراکز خصوصی ارائه دهنده خدمات بهداشت حرفه ای و طب کار دارای مجوز فعالیت از کمیته صدور مجوز این نوع خدمات در معاونت بهداشتی دانشگاه / دانشکده ذیربط و اعلام فهرست مزبور با روش های مناسب اطلاع رسانی به کارگاه ها و واحد های شغلی منطقه تحت پوشش		
	✓		✓	هماهنگی برون بخشی در جهت استقرار تشکیلات بهداشت حرفه ای در کارگاه ها و واحدهای شغلی مشمول		
	✓	✓	✓	ارجاع فرم شناسنامه تکمیل شده کارگاههای غیر خانگی غیر مشمول به سطح بالاتر		
			✓	تکمیل فرم بازدید کارگاههای خانگی و غیر خانگی کمتر از ۲۰ نفر شاغل در روستای اصلی و قمر		
		✓	✓	تکمیل فرم بازدید کارگاههای غیر خانگی کمتر از ۵۰ نفر شاغل در حاشیه شهر و مجتمع های کارگاهی خاص حاشیه شهر مانند کوره پزخانه ها و کارگاه های سنتی مانند آهنگری، ریخته گری و بنگاه های اقتصادی غیر رسمی و		
	✓		✓	تکمیل فرم بازدید کارگاههای غیر خانگی بیش از ۵۰ نفر شاغل در حاشیه شهر و مجتمع های کارگاهی خاص حاشیه شهر مانند کوره پزخانه ها و کارگاه های سنتی مانند آهنگری ، ریخته گری و بنگاه های اقتصادی غیر رسمی و		
	✓	✓	✓	تهیه برنامه زمانبندی بازدید از کارگاههای تحت پوشش (حداقل ۳ بار بازدید در طی سال) و نیز برنامه زمانبندی نظارت بر تشکیلات بهداشت حرفه ای در کارگاه ها و واحدهای شغلی منطقه تحت پوشش (۳ بازدید در طی سال از هر ایستگاه)		

منابع	کاردان یا کارشناس بهداشت حرفه‌ای در مرکز سلامت جامعه	کاردان یا کارشناس بهداشت حرفه‌ای در پایگاه	بهبود	شرح فعالیت خدمت ارائه شده توسط ارائه دهنده خدمت	عنوان خدمت	ردیف
	✓	✓	✓	<p>الف : بازدید از کارگاه‌های تحت پوشش خانه بهداشت/ پایگاه بهداشت /مرکز بهداشت معین – در اولین نوبت بازدید در سال جاری شامل مراحل :</p> <p>۱- حضور در کارگاه برای ثبت اطلاعات در سامانه / فرم بازدید کارگاهی تک واحدی(در صورتی که کارگاه فقط از یک سوله تشکیل شده است)و یا فرم بازدید کارگاهی چند واحدی(در صورتی که خط تولید کارگاه از چند سوله مجزا تشکیل شده است) به شرح زیر:</p> <p>۱-۱ اطلاعات عمومی کارگاه (نام کارگاه، نام کارفرما، نوع مالکیت، مجوز فعالیت، تاریخ راه اندازی، آدرس، نام محصول، نوع مواد اولیه اصلی، نوع کارگاه، تشکیلات بهداشتی موجود، کمیته حفاظت فنی وبهداشت کار، نام واحد یا واحدهای طرف قرارداد برای ارائه خدمات بهداشت حرفه ای و طب کار، و تعداد شاغلین)</p> <p>۱-۲ بررسی کارگاه از نظر عوامل زیان آور محیط کار شامل : عوامل فیزیکی، شیمیایی، وارگونومی)و ثبت اطلاعات بر مبنای دستورالعمل تکمیل فرمهای بازدید کارگاهی تک واحدی و چند واحدی</p> <p>۱-۳ بررسی کارگاه از نظر تأسیسات و تسهیلات بهداشتی (مطابق با آیین نامه ماده ۱۵۶ قانون کار) شامل: ساختمان، تسهیلات بهداشتی(توالت، دستشویی حمام، آب مصارف بهداشتی دفع فاضلاب و...)و ثبت اطلاعات بر مبنای دستورالعمل تکمیل فرمهای بازدید کارگاهی تک واحدی و چند واحدی</p> <p>۱-۴ بررسی وضعیت مراقبتهای بهداشتی درمانی شاغلین به شرح زیر :</p> <p>الف : معاینات ادواری انجام شده از نظر کمی به تفکیک جنس</p> <p>ب : ارجاع موارد مشکوک به بیماریهای شغلی و مصدومین ناشی از کار به مراکز تخصصی طب کار</p> <p>ج : کنترل کارت سلامت شاغلینی که با مواد غذایی سروکار دارندو ثبت آن از نظر کمی</p> <p>۱-۵ : بررسی وضعیت استفاده از وسایل حفاظت فردی براساس نوع مواجهه شاغل/شاغلین با عوامل زیان آور و ثبت آن از نظر کمی</p> <p>۱-۶ : بررسی وضعیت موجود از نظر وجود جعبه کمکهای اولیه ومحتویات آن برای ارائه خدمات کمکهای اولیه در موقع بروز حادثه در کارگاه و ثبت آن در فرم بازدید کارگاهی</p>		

منابع	کاردان یا کارشناس بهداشت حرفه‌ای در مرکز سلامت جامعه	کاردان یا کارشناس بهداشت حرفه‌ای در پایگاه	بهورز	شرح فعالیت خدمت ارائه شده توسط ارائه دهنده خدمت	عنوان خدمت	ردیف
				<p>۷-۱: ثبت نواقص در قسمت نظریه بازدید کننده و تعیین مهلت مقرر برای رفع نواقص</p> <p>۸-۱: ثبت نام ونام خانوادگی بازدیدکننده و امضاء وی</p> <p>۹-۱: ثبت نام ونام خانوادگی کارفرما یا نماینده وی و امضاء و</p> <p>۹-۱: ارائه یک نسخه از فرم تکمیل شده به کارفرما یا نماینده وی</p> <p>۲: حضور مجدد در خانه بهداشت/ پایگاه / مرکز ودر صورت عدم استفاده از سامانه بازرسی برای ثبت اطلاعات ، تکمیل دفاتر ثبت روزانه و تنظیم برنامه بازدید دوم بر مبنای مهلت مقرر برای رفع نواقص</p> <p>۳- حضور مجدد در کارگاه های تحت پوشش خانه بهداشت/ پایگاه / مرکز بهداشت معین پس از انقضای مهلت مقرر در نوبت /نوبتهای قبلی (بازدید دوم و سوم)</p> <p>۴- ثبت اطلاعات بندهای ۲ لغایت ۵ در ستون نوبت دوم و سوم فرم بازدید کارگاهی توسط بهورز/ کاردان و کارشناس بهداشت حرفه‌ای و بررسی میزان رفع نواقص</p> <p>۵- انجام بازدید نوبت سوم و در صورت عدم رفع نواقص گزارش مراتب و مستندات مربوطه ارجاع به کارشناس بهداشت حرفه‌ای برای اقدام در مراجع قضایی ذیربط</p> <p>۶- ثبت اطلاعات نوبت دوم و سوم بازدید ودر صورت عدم استفاده سامانه بازرسی در دفاتر ثبت بازدید روزانه</p> <p>۷- در صورت عدم استفاده سامانه بازرسی جمع بندی نتایج بازدید کارگاههای در منطقه (استخراج شده از دفاتر ثبت روزانه) و تکمیل فرمهای گزارش دهی ۱۰۲- ۱۱۱ بصورت شش ماهه در ارتباط با وضعیت کارگاهها محاسبه شاخص های مربوطه به سطح بالاتر در سیستم ارجاع</p>		
	✓	✓	✓	<p>نظارت بر تشکیلات بهداشت حرفه‌ای در کارگاه ها و واحدهای شغلی منطقه شامل :</p> <p>- ثبت اطلاعات در فرم نظارت بر تشکیلات بهداشت حرفه‌ای در کارگاه ها و واحدهای شغلی</p> <p>- ارائه گزارش عملکرد بهگران ، بهداشتیاران کار ، کارشناسان وکاردان های شاغل در کارگاه ها و واحدهای شغلی به مرکز بهداشت معین /شهرستان</p>		

ردیف	عنوان خدمت	شرح فعالیت خدمت ارائه شده توسط ارائه دهنده خدمت	بهبود	کاردان یا کارشناس بهداشت حرفه‌ای در پایگاه	کاردان یا کارشناس بهداشت حرفه‌ای در مرکز سلامت جامعه	منابع	
۲	فرایند مد اخلات	ایجاد ایستگاه بهگر در کارگاههای مشمول (۵۰-۲۰ نفر شاغل) در منطقه که فاقد تشکیلات مزبور میباشند	✓ ✓	✓	✓	✓	
		ارزشیابی عملکرد تشکیلات بهداشت حرفه ای در کارگاه های منطقه و رفع مشکلات موجود و ارتقاء برنامه	✓	✓	✓	✓	
		برگزاری دوره های آموزشی و باز آموزی بهگران ، بهداشتیاران کار ، کاردان ها و کارشناسان بهداشت حرفه ای شاغل در کارگاه ها و واحدهای شغلی منطقه	✓	✓	✓	✓	✓
		آموزش چهره به چهره کارفرمایان، شاغلین و بهگران در هنگام بازدید کارگاهی در زمینه بهداشت حرفه ای	✓	✓	✓	✓	✓
		اجرای برنامه مشاغل سخت و زیان آور				✓	✓
		اجرای طرح مقابله با سروصدا در محیط کار در مورد کارگاههای دارای عامل زیان آور صدا				✓	✓
		اجرای طرح تأمین روشنایی مناسب در محیط کار در مورد کارگاههای فاقد روشنایی مناسب				✓	✓
		اجرای طرح تدوین پروفایل شیمیایی در مورد مواد شیمیایی مورد مصرف در منطقه و پیگیری اقدامات لازم جهت اجرای نظام هماهنگ برچسب گذاری مواد شیمیایی				✓	✓
		تکمیل چک لیست های مربوطه به قبل و بعد از وقوع حوادث شیمیایی برای ارائه به سطوح مافوق و ثبت آن در سامانه				✓	✓
		اجرای طرح مداخله ارگونومی در فعالیتهای بهداشت حرفه ای در مورد کارگاههای که شاغلین آنها وضعیت مناسب در حین انجام کار ندارند و یا فاقد ابزار کار مناسب می باشند و یا هر دو مورد				✓	✓
		نظارت و پیگیری برنامه معاینات ادواری شاغلین مطابق با دستورالعمل های مربوطه و تکمیل فرم ۳-۱۱۱ (فرم اعلام بیماریهای ناشی از کار) مطابق با دستورالعمل آن				✓	✓

خدمات سلامت سطح اول

منابع	کاردان یا کارشناس بهداشت حرفه‌ای در مرکز سلامت جامعه	کاردان یا کارشناس بهداشت حرفه‌ای در پایگاه	بهبود	شرح فعالیت خدمت ارائه شده توسط ارائه دهنده خدمت	عنوان خدمت	ردیف
	✓	✓		اطلاع رسانی مناسب در منطقه برای دسترسی جامعه هدف (کارفرمایان، مدیران اجرایی، کارگران، کاردان‌ها و کارشناسان بهداشت حرفه‌ای شاغل در کارگاه‌ها و واحدهای شغلی و شاغلین، نهادها، تشکلهای و.....) به خدمات تخصصی بهداشت حرفه‌ای و طب کار		
	✓	✓		ارجاع به سطوح بالاتر برای پیگرد قانونی کارفرمایان متخلف از موازین بهداشت حرفه‌ای		

پیوست ۱۲:

شرح وظایف کارشناس تغذیه در تیم سلامت ۶

۱. تجویز مکمل‌های غذایی (اسید فولیک، مولتی ویتامین، آهن) در موارد مورد لزوم یا مطابق برنامه کشوری برای گروه‌های خاص
۲. پیگیری درمان بیماری‌های مرتبط با تغذیه تحت مشاوره کارشناس تغذیه مانند اضافه وزن و چاقی، لاغری، کم خونی، فشار خون بالا، دیابت، پوکی استخوان و دیس لیپیدمی، هیپو تیروئیدی، فنیل کتونوریا
۳. آموزش تغذیه به بیماران و موارد ارجاع شده
۴. اجرای برنامه‌های آموزشی گروهی
۵. نظارت بر برنامه‌های تغذیه شامل مکمل‌یاری، پایگاه‌های تغذیه سالم
۶. تنظیم رژیم غذایی برای بیماران یا افرادی که تغذیه ناسالم دارند
۷. نظارت بر فروشگاه‌های عرضه مواد غذایی و پایش نمک‌های خوراکی به صورت موردی با همکاری کارشناس بهداشت محیط
۸. نظارت بر برنامه‌های تغذیه در مدارس شامل مکمل‌یاری، پایگاه‌های تغذیه سالم و مشارکت در برنامه‌های آموزشی تغذیه
۹. مشارکت در فعالیت‌های اجتماع محور (حمایت‌های تغذیه‌ای و توانمندسازی خانوارهای نیازمند، برگزاری جشنواره‌ها، مشارکت در برگزاری مناسب‌های مختلف و..)
۱۰. عضویت در شورای اجتماعی محلات، مشارکت در برنامه‌های آموزشی فرهنگسرای محله و ..

شرح وظایف کارشناس سلامت روان در تیم سلامت^۷

۱. آموزش مهارت های فرزندپروری
۲. آموزش مهارت های زندگی
۳. آموزش های خود مراقبتی در حوزه سلامت روانی، اجتماعی و اعتیاد
۴. غربالگری تکمیلی در سوء مصرف مواد، مداخله مختصر و پیگیری
۵. خدمات روانی-اجتماعی در درمان سوء مصرف کنندگان مواد
۶. آموزش های روانشناختی کاهش آسیب اعتیاد
۷. آموزشهای روانشناختی به بیماران مبتلا به اختلالات روانپزشکی (غیرسایکوز)
۸. آموزش گروهی خانواده بیماران مبتلا به اختلالات سایکوتیک
۹. آموزش گروهی بیماران مبتلا به اختلالات سایکوتیک
۱۰. ویزیت در منزل بیماران مبتلا به اختلالات سایکوتیک
۱۱. پیشگیری از خودکشی
۱۲. پیشگیری از خودکشی مجدد
۱۳. مشاوره های عمومی
۱۴. غربالگری تکمیلی سلامت اجتماعی
۱۵. ارائه حمایتهای روانی-اجتماعی به بزرگسالان
۱۶. ارائه حمایتهای روانی اجتماعی به کودکان
۱۷. مداخلات جامعه محور در مدیریت عوامل خطر سلامت اجتماعی

^۷ برای اطلاع از جزئیات انجام کار از کتاب «راهنمای کارشناس سلامت روان در سطح اول» استفاده نمایید